

V Bruseli 9. novembra 2023
(OR. en)

15094/23

ELARG 71
COWEB 135
COEST 586

SPRIEVODNÁ POZNÁMKA

Od:	Martine DEPREZOVÁ, riaditeľka, v zastúpení generálnej tajomníčky Európskej komisie
Dátum doručenia:	9. novembra 2023
Komu:	Thérèse BLANCHETOVÁ, generálna tajomníčka Rady Európskej únie
Č. dok. Kom.:	COM(2023) 690 final
Predmet:	OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV Oznámenie o politike rozširovania EÚ za rok 2023

Delegáciám v prílohe zasielame dokument COM(2023) 690 final.

Príloha: COM(2023) 690 final

V Bruseli 8. 11. 2023
COM(2023) 690 final

**OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU
HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV**

Oznámenie o politike rozširovania EÚ za rok 2023

{SWD(2023) 690 final} - {SWD(2023) 691 final} - {SWD(2023) 692 final} -
{SWD(2023) 693 final} - {SWD(2023) 694 final} - {SWD(2023) 695 final} -
{SWD(2023) 696 final} - {SWD(2023) 697 final} - {SWD(2023) 698 final} -
{SWD(2023) 699 final}

Oznámenie o politike rozširovania EÚ za rok 2023

I. ÚVOD

Rozširovanie EÚ je hybnou silou dlhodobej stability, mieru a prosperity na celom kontinente. Členstvo v EÚ je geostrategická **investícia** do silnej, stabilnej a jednotnej Európy založenej na **spoločných hodnotách**. Ide o účinný nástroj na podporu demokracie, právneho štátu a dodržiavania základných práv. Dôveryhodná perspektíva členstva v EÚ založená na zásluhách je **klúčovým katalyzátorom transformácie**, a zvyšuje tak našu kolektívnu bezpečnosť a sociálno-ekonomickú prosperitu. Má zásadný význam z hľadiska podpory zmierenia a stability na európskom kontinente. Geopolitický význam rozširovania EÚ ešte viac zosilnel v roku 2022, keď Ukrajina, Moldavská republika a Gruzínsko¹ po začiatku nevyprovokovanej a neodôvodnenej ruskej vojenskej agresie proti Ukrajine požiadali o členstvo v EÚ, pričom Európska rada² uznala európsku perspektívu týchto krajín a Ukrajine a Moldavsku udelila štatút kandidátskej krajiny. Dôležitým krokom k zachovaniu dynamiky procesu rozširovania bolo udelenie štatútu kandidátskej krajiny Bosne a Hercegovine v decembri 2022.

Krajiny západného Balkánu, Turecko³, Ukrajina, Moldavsko a Gruzínsko majú v súčasnosti historickú príležitosť pevne spojiť svoju budúcnosť s Európskou úniou. Pristúpenie je a zostane procesom založeným na zásluhách, ktorý v plnej miere závisí od objektívneho pokroku dosiahnutého jednotlivými partnermi zapojenými do procesu rozširovania. Krajiny zapojené do procesu rozširovania budú preto musieť odhodlane konať s cieľom vykonávať potrebné reformy a dosiahnuť reálny a nezvratný pokrok, počnúc **základnými prvkami procesu pristúpenia k EÚ**. Medzi základné kamene politiky rozširovania aj naďalej patrí právny štát, a to najmä nezávislé fungovanie súdnictva a boj proti korupcii, základné práva, hospodárstvo, fungovanie demokratických inštitúcií či reforma verejnej správy.

Členstvo v EÚ je **strategickou voľbou**. Partneri musia rešpektovať **hodnoty EÚ** a pevne a rozhodne ich presadzovať. Zosúlad'ovanie so **spoločnou zahraničnou a bezpečnostnou politikou EÚ** je dosiaľ historicky najvýznamnejším signálom o rešpektovaní spoločných hodnôt a strategickom smerovaní v novom geopolitickom kontexte.

II. Kľúčový vývoj

Jednotná reakcia na ruskú vojenskú agresiu

Posledné dva roky poznačila **ruská vojenská agresia proti Ukrajine**. Podľa údajov Úradu vysokého komisára OSN pre ľudské práva sa na Ukrajine zaznamenalo viac ako 27 000 civilných obetí vrátane 9 600 zabitých civilistov⁴. Očakáva sa však, že presný počet úmrtí bude oveľa vyšší. Humanitárne potreby zostávajú vysoké: Viacodvetvovú humanitárnu pomoc naďalej potrebuje 17,6 milióna ľudí na Ukrajine⁵, teda 49 % celkového obyvateľstva krajiny, ako aj 6,2 milióna obyvateľov, ktorých prichýlili krajiny prijímajúce utečencov⁶. Vojna

¹ Ďalej len „Moldavsko“.

² [Dokument EUCO 24/22](#).

³ V súlade s požiadavkou Tureckej republiky týkajúcou sa používania nového oficiálneho názvu krajiny v angličtine sa v tomto dokumente používa v angličtine výraz „Türkiye“ namiesto „Turkey“. Táto administratívna zmena sa obmedzuje na nomenklatúru používanú v dokumentoch EÚ, nemá retroaktívny účinok ani žiadne právne dôsledky. Týmto prístupom nie je dotknutá nomenklatúra používaná členskými štátmi.

⁴ Číselné údaje z konca augusta 2023.

⁵ Úrad OSN pre koordináciu humanitárnych záležitostí, august 2023.

⁶ Úrad Vysokého komisára Organizácie Spojených národov pre utečencov, september 2023.

zároveň spôsobila zdevastovanie a zničenie výroby a majetku, narušenie obchodu, pokles investícií, straty na ľudskom kapitále a obrovské škody na životnom prostredí.

Reakcia EÚ na ruskú vojenskú agresiu proti Ukrajine bola bezprecedentná, jednotná, rozhodná a okamžitá. 27 členských štátov EÚ a ich partneri na celom svete **túto nevypprovokovanú a neodôvodnenú vojenskú agresiu** ostro odsúdili. Vďaka ich rýchlemu konaniu sa podarilo Rusko politicky a ekonomicky izolovať a zároveň odsúdiť porušovanie medzinárodného humanitárneho práva a podporiť kroky, ktorých cieľom je zabezpečiť vyvodenie plnej zodpovednosti za vojnové zločiny a ďalšie činy spáchané v súvislosti s ruskou vojenskou agresiou. EÚ doteraz prijala **11 balíkov ďalekosiahlych sankcií voči Rusku a Bielorusku**. EÚ preukazuje neochvejnú podporu Ukrajine a naďalej jej poskytuje rozsiahlu **humanitárnu, finančnú, hospodársku a vojenskú podporu**. Vďaka prístupu Tím Európa doteraz zmobilizovala EÚ, jej členské štáty a finančné inštitúcie prostriedky v objeme **82,6 miliardy EUR** (september 2023; vrátane 25 miliárd EUR prostriedkov určených na vojenskú podporu) vrátane finančných zdrojov, ktoré sú k dispozícii na poskytovanie útočiska pre utečencov v EÚ. Rada do marca 2025 predĺžila dočasnú ochranu pre ľudí, ktorí sú na úteku pred vojnou proti Ukrajine. Poskytla tak istotu pre viac ako 4 milióny Ukrajincov, ktorí v súčasnosti žijú v EÚ. V reakcii na ruskú blokádu ukrajinských čiernomorských prístavov realizuje EÚ spolu s Ukrajinou a Moldavskom od mája 2022 koridory solidarity medzi EÚ a Ukrajinou, ktoré spájajú Ukrajinu a Moldavsko s Európskou úniou a uľahčujú ich obchod s EÚ a zvyškom sveta, a to aj s kritickými výrobkami, ako sú obilniny. Komisia podporuje rôznorodé úsilie o monitorovanie a zaznamenávanie environmentálnych škôd. EÚ bude Ukrajinu naďalej podporovať, a to tak dlho, ako to bude potrebné.

Európska komisia spolu s Ukrajinou a partnermi zo skupiny G7 zriadila v januári 2023 **viacagentúrnu koordinačnú platformu darcov** s cieľom koordinovať podporu bezprostredných finančných potrieb Ukrajiny a budúce hospodárske oživenie a obnovu.

V júni 2023 Európska komisia navrhla špecializovaný strednodobý finančný nástroj, ktorý Ukrajine poskytne koherentnú, predvídateľnú a flexibilnú podporu na obdobie 2024 – 2027. Nový **nástroj pre Ukrajinu**⁷ bude slúžiť na podporu úsilia o udržanie makrofinančnej stability a na podporu obnovy. Podľa plánu bude tento **mechanizmus disponovať prostriedkami v objeme 50 miliárd EUR** vo forme grantov a úverov na roky 2024 – 2027.

EÚ zároveň poskytla dva komplexné **podporné balíky Moldavsku**⁸, a to najmä s cieľom riešiť vplyv, ktorý má na túto krajinu ruská vojenská agresia proti Ukrajine. Moldavsko čelí veľkému prílevu utečencov z Ukrajiny, prudko stúpajúcej inflácii, ohrozeniam jeho dodávok energie, narušaniu jeho vzdušného priestoru a množstvu hybridných nepriateľských akcií, ako sú inscenované protesty, masívne dezinformačné kampane a kybernetické útoky.

Ruská vojenská agresia proti Ukrajine vyvoláva strach v širšom regióne vrátane Gruzínska. V tomto kontexte patrí bezpečnosť a obrana, ako aj boj proti hybridným a kyberneticko-bezpečnostným hrozbám naďalej medzi prioritné oblasti spolupráce medzi EÚ a Gruzínskom. Na podporu gruzínskych obranných síl sa prostredníctvom Európskeho mierového nástroja podarilo zmobilizovať celkové prostriedky v objeme 62 miliónov EUR.

Európska komisia predložila v decembri 2022 **balík na podporu energetiky pre západný Balkán**⁹ v objeme 1 miliardy EUR. Rozsiahly balík na podporu energetiky zameraný na riešenie bezprostredných krátkodobých a strednodobých potrieb v regióne pomohol partnerom zo

⁷ 2023/0200 (COD)

⁸ [Európska únia poskytne Moldavskej republike ďalších 250 miliónov EUR. Podporný balík pre Moldavskú republiku.](#)

⁹ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/AC_23_3196

západného Balkánu začať znižovať svoju závislosť od ruských fosílnych palív, urýchliť dekarbonizáciu a zlepšiť energetickú bezpečnosť regiónu. EÚ zintenzívnila svoju podporu v oblasti **kybernetickej bezpečnosti**, a to aj vzhľadom na niekoľko kybernetických útokov v krajinách západného Balkánu. Európska komisia spoluorganizovala konferenciu na vysokej úrovni venovanú otázkam kybernetickej bezpečnosti, ktorá sa uskutočnila v júni 2023 v Bruseli.

Dôsledkom **ruskej útočnej vojny** proti Ukrajine sú **veľké hospodárske a sociálne výzvy**, ktorým čelia krajiny zapojené do procesu rozširovania, a to predovšetkým Ukrajina, ktorá je obeťou tejto agresie, ako aj členské štáty EÚ. Vzhľadom na rastúcu nestabilitu, strategické súperenie a bezpečnostné hrozby prevzala EÚ väčšiu medzinárodnú zodpovednosť a podnikla ďalšie rozhodné kroky na zníženie závislosti a budovanie mohutnejšej hospodárskej základne. Tieto ciele sú relevantné pre všetky krajiny zapojené do procesu rozširovania.

Rozširovanie EÚ nadobúda novú dynamiku.

Program rozširovania získal nový impulz v júni 2022, keď Európska rada schválila odporúčania Komisie a uznala **európsku perspektívu Ukrajiny, Moldavska a Gruzínska, pričom Ukrajine a Moldavsku udelila štatút kandidátskej krajiny**. Udialo sa tak po tom, ako spomínané tri krajiny predložili na jar 2022 **žiadosti o členstvo v EÚ** a Komisia k nim v júni toho istého roka vydala **stanoviská**¹⁰. Európska perspektíva posilnila odhodlanie týchto krajín uskutočniť potrebné reformy, ktoré si vyžaduje proces pristúpenia k EÚ, a to najmä kroky či priority uvedené v stanoviskách Komisie. Komisia odteraz podáva správy o plnení týchto krokov či priorit v rámci svojho pravidelného balíka týkajúceho sa rozširovania, do ktorého je od tohto roku zahrnutá aj Ukrajina, Moldavsko a Gruzínsko.

Na **západnom Balkáne** sa v júli 2022 uskutočnila prvá medzivládna konferencia s Albánskom a so Severným Macedónskom venovaná **prístupovým rokovaniam**, po ktorej nasledovalo analytické preskúmanie procesu (preverovania) *acquis* EÚ, ktoré sa má ukončiť v decembri 2023. V decembri 2022 Európska rada udelila Bosne a Hercegovine **štatút kandidátskej krajiny na členstvo v EÚ** pod podmienkou, že táto krajina vykoná kroky uvedené v oznámení Komisie o politike rozširovania z októbra 2022¹¹. V decembri 2022 požiadalo **Kosovo*** o členstvo v EÚ. EÚ sa na jar 2023 dohodla na liberalizácii vízového režimu pre Kosovo, ktorá sa začne uplatňovať od 1. januára 2024.

Ďalej pokračovala **spolupráca na vysokej úrovni** s krajinami zapojenými do procesu rozširovania. Počas samitu s krajinami **západného Balkánu**, ktorý sa uskutočnil v rámci **berlínskeho procesu** v novembri 2022, Komisia oznámila významný balík na podporu energetiky v objeme 1 miliardy EUR vo forme grantov EÚ. Balík je určený na pomoc západnému Balkánu pri riešení bezprostredných dôsledkov energetickej krízy a pri budovaní odolnosti v krátkodobom a strednodobom horizonte. **Samit EÚ – západný Balkán** sa uskutočnil v decembri 2022 v Tirane. Samit sa v tomto regióne uskutočnil po prvýkrát, čo bolo jasným dôkazom o pevnom odhodlaní EÚ zabezpečiť pre krajiny západného Balkánu perspektívu členstva v Európskej únii. EÚ uvítala prelom v rokovaníach o troch nových dohodách o spoločnom regionálnom trhu uľahčujúcich voľný pohyb a zamestnanosť v celom regióne. V rámci samitu bol prijatý plán na zníženie roamingových nákladov medzi EÚ a západným Balkánom.

¹⁰ [COM\(2022\) 405 final](#), [COM\(2022\) 406 final](#), [COM\(2022\) 407 final](#).

¹¹ [COM\(2022\) 528 final](#).

* Týmto označením nie sú dotknuté pozície k štatútu a označenie je v súlade s rezolúciou BR OSN č. 1244/1999) a so stanoviskom Medzinárodného súdneho dvora k vyhláseniu nezávislosti Kosova.

Vedúci predstavitelia EÚ na **neformálnom zasadnutí hláv štátov alebo predsedov vlád**, ktoré sa uskutočnilo 6. októbra 2023 v Granade, opätovne potvrdili chápanie rozšírenia ako geostrategickej investície do mieru, bezpečnosti, stability a prosperity¹². Zdôraznili, že krajiny aspirujúce na členstvo musia zintenzívniť svoje reformné úsilie, a to najmä v oblasti právneho štátu, v súlade s charakterom prístupového procesu založeným na zásluhách a s pomocou EÚ. Zároveň je potrebné, aby Únia položila potrebné vnútorné základy a pripravila reformy pre ďalšie rozširovanie s cieľom ďalej budovať Európsku úniu. Konkrétnym prejavom podpory EÚ partnerom zapojeným do procesu rozširovania je nevyhnutná mobilizácia príslušných finančných prostriedkov, a to aj v kontexte revízie súčasného viacročného finančného rámca v polovici trvania¹³.

Na **samite v rámci berlínskeho procesu**, ktorý sa v danom regióne konal po prvý raz, a to 16. októbra 2023 v Tirane, sa dosiahol pokrok v kontexte spoločného regionálneho trhu, keďže došlo k podpísaniu dohody o uznávaní odborných kvalifikácií pôrodných asistentiek, veterinárov, zdravotných sestier a farmaceutov a viacerých spoločných vyhlásení týkajúcich sa regionálnej spolupráce. Bola to zároveň príležitosť diskutovať s vedúcimi predstaviteľmi regiónu o pláne EÚ v oblasti rastu pre západný Balkán a slávnostne otvoriť zastupiteľskú kanceláriu akademického centra College of Europe v Tirane a súčasne začať so zápisom študentov na akademický rok 2024/25.

Prístupové rokovania s **Tureckom** sú od roku 2018 v súlade s rozhodnutím Rady pozastavené. Turecko zostáva kľúčovým partnerom Európskej únie a kandidátskou krajinou a zdôrazňuje, že prístupenie k EÚ je jeho strategickým cieľom. Turecko sa však naďalej vzdďľahuje od EÚ, a to najmä z dôvodu, že sa v ňom neustále zhoršuje situácia v oblasti základných práv a právneho štátu vrátane nezávislosti súdnictva, pričom v krajine chýbajú reformy na riešenie niektorých sektorových problémov.

Vyhlásenie EÚ a Turecka z roku 2016 zostalo kľúčovým rámcom spolupráce v oblasti migrácie a napriek pretrvávajúcim problémom pri jeho vykonávaní naďalej prinášalo výsledky. Turecko naďalej poskytuje útočisko pre 3,6 milióna utečencov. Turecko okrem toho naďalej zohrávalo kľúčovú úlohu pri riešení migrácie na trase vedúcej cez východné Stredozemie. Komisia očakáva, že Turecko bude dodržiavať svoje záväzky vyplývajúce z vyhlásenia EÚ a Turecka v súlade so závermi Európskej rady z októbra 2021, medzi ktoré patrí aj predchádzanie neregulárnej migrácii po pozemných a námorných trasách a obnovenie návratov.

V súlade so závermi Európskej rady z roku 2021¹⁴, ktoré sa týkali pozitívnej agendy v súvislosti s Tureckom, sa Komisia zapojila do dialógu na vysokej úrovni s tureckými orgánmi venovanému poľnohospodárstvu a rozvoju vidieka, zmene klímy, ako aj výskumu a inováciám, pričom spustila novovytvorenú investičnú platformu pre Turecko. Ďalší dialóg na vysokej úrovni medzi EÚ a Tureckom o migrácii a bezpečnosti je naplánovaný na 23. novembra 2023. EÚ má strategický záujem o stabilné a bezpečné prostredie vo východnom Stredozemí a o rozvoj vzájomne prospešného vzťahu s Tureckom založeného na spolupráci. V júni 2023 Európska rada vyzvala vysokého predstaviteľa a Komisiu, aby Rade predložili správu o aktuálnom stave vzťahov medzi EÚ a Tureckom¹⁵ v nadväznosti na nástroje a možnosti identifikované Európskou radou a so zameraním strategické a perspektívne pokračovanie v týchto vzťahoch.

Vzťahy EÚ s Ukrajinou majú od začiatku ruskej agresie voči tejto krajine bezprecedentnú úroveň. Vo februári 2023 sa v Kyjeve uskutočnil **24. samit EÚ – Ukrajina** a zasadnutie

¹² <https://www.consilium.europa.eu/sk/press/press-releases/2023/10/06/granada-declaration/>

¹³ [COM\(2023\) 336](#)

¹⁴ [Dokument EUCO 7/21.](#)

¹⁵ [Dokument EUCO 7/23.](#)

kolégia komisárov a ukrajinskej vlády. Na vôbec prvom neformálnom zasadnutí ministrov zahraničných vecí krajín EÚ a Ukrajiny, ktoré sa uskutočnilo 2. októbra 2023 v Kyjeve, sa stretli predstavitelia Ukrajiny, EÚ a jej 27 členských štátov. EÚ opätovne potvrdila svoje neochvejné odhodlanie brániť nezávislosť, zvrchovanosť a územnú celistvosť Ukrajiny v rámci jej medzinárodne uznaných hraníc a podporovať ju na ceste do EÚ.

Moldavsko 1. júna 2023 usporiadalo druhé zasadnutie **Európskeho politického spoločenstva**, na ktorom sa stretlo 45 európskych lídrov, aby rokovali o spoločnom úsilí o mier a bezpečnosť, ako aj energetickú odolnosť a prepojenosť a mobilitu v Európe.

Ruská vojenská agresia proti Ukrajine ešte viac podčiarkla potrebu jednoty a solidarity medzi EÚ a jej najbližšími partnermi, a teda aj význam zosúladenia **spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky** (SZBP) v procese rozširovania. Pokračujúce úplné zosúladovanie zo strany Albánska, Čiernej Hory a Severného Macedónska je silným signálom o ich strategickom rozhodnutí pristúpiť k EÚ. Ukrajina zintenzívnila svoju celkovú spoluprácu a zosúladovanie so SZBP EÚ. Výrazné zvýšenie miery zosúladenia so SZBP v prípade Moldavska a Bosny a Hercegoviny a pokračujúce jednostranné zosúladenie v prípade Kosova zároveň svedčia o ich strategickom smerovaní k EÚ, hoci v Bosne a Hercegovine zostáva vykonávanie sankcií naďalej výzvou. Srbsko si počas vykazovaného obdobia zachovalo svoj model zosúladovania a očakáva sa, že svoj záväzok prioritne splní a postupne zabezpečí súlad so SZBP EÚ vrátane reštriktívnych opatrení EÚ, v súlade so svojím rokovacím rámcom, pričom sa vyhne krokom a vyhláseniam, ktoré sú v rozpore s pozíciami EÚ v oblasti zahraničnej politiky. Zosúladenie Gruzínska so SZBP zostáva na nízkej úrovni a očakáva sa, že krajina tento trend zvráti. Turecko počas vykazovaného obdobia nedosiahlo žiadny pokrok v zosúladovaní so SZBP, ktorého miera je naďalej veľmi nízka. Turecko naďalej odmietalo pristúpiť k reštriktívnym opatreniam EÚ voči Rusku. Jeho rétorika na podporu teroristickej skupiny Hamas po jej útokoch na Izrael, ku ktorým došlo 7. októbra 2023, je v príkrom rozpore s prístupom EÚ. Zároveň však Turecko spolu s OSN prostredníctvom Čiernomorskej iniciatívy pre obilniny uľahčovalo vývoz ukrajinského obilia cez Čierne more až dovtedy, kým Rusko uplatňované tohto mechanizmu jednostranne nepozastavilo. Partneri naďalej významne prispievali k misiám a operáciám spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky.

Pri hlasovaní o väčšine relevantných rezolúcií Valného zhromaždenia OSN týkajúcich sa ruskej vojenskej agresie proti Ukrajine postupovali krajiny západného Balkánu, Turecko, Ukrajina, Moldavsko a Gruzínsko v súlade s pozíciou EÚ. Albánsko sa ako nestály člen Bezpečnostnej rady OSN naďalej aktívne podieľalo na podpore a presadzovaní medzinárodného práva, Charty OSN a medzinárodného poriadku založeného na pravidlách.

Albánsko, Bosna a Hercegovina, Moldavsko a Ukrajina sa pripojili k mechanizmu Únie v oblasti civilnej ochrany. Dosiahli významný pokrok v oblasti civilnej ochrany vďaka tomu, že zvýšili svoju administratívnu a operačnú kapacitu na preukazovanie solidarity EÚ. Štáty, ktoré sa zúčastňujú na mechanizme Únie v oblasti civilnej ochrany majú v rámci tohto mechanizmu rovnaké práva a povinnosti ako členské štáty EÚ.

Komisia nabáda všetky krajiny zapojené do procesu rozširovania, aby konali ambicióznejšie a posilnili svoje koordinované opatrenia v oblasti zelenej transformácie, a to predovšetkým prioritným začlenením Európskej zelenej dohody do všetkých oblastí politiky. Krajiny, ktoré sú zmluvnými stranami Zmluvy o Energetickom spoločenstve, sú vyzývané k tomu, aby plnili záväzky stanovené v pláne dekarbonizácie pre zmluvné strany Energetického spoločenstva a pripravili sa na systém obchodovania s emisiami v súlade s odporúčaním Energetického spoločenstva.

III. KRAJINY ZAPOJENÉ DO PROCESU ROZŠIROVANIA NA CESTE DO EÚ

Čierna Hora má na rokovania otvorené všetky kapitoly, z ktorých tri sú predbežne uzavreté. Ďalším míľnikom je splnenie predbežných kritérií vzťahujúcich sa na kapitoly o právnom štáte. **Srbsko** má otvorených 22 z 35 rokovacích kapitol, z ktorých dve sú predbežne uzavreté. Cesta k otvoreniu ďalších blokov bude závisieť od pokroku krajiny, najmä od tempa reforiem právneho štátu a normalizácie vzťahov s Kosovom.

V súlade s revidovanou metódikou¹⁶ Komisia v týchto svojich záveroch a odporúčaníach posudzuje **celkový stav prístupových rokovaní** s Čiernou Horou a so Srbskom a navrhuje ďalšie kroky pre obe krajiny. Ďalšie medzivládne konferencie by sa mohli uskutočniť po uverejnení tohto výročného balíka správ.

V nadväznosti na prvú medzivládnu konferenciu s **Albánskom** a so **Severným Macedónskom**, ktorá sa konala 19. júla 2022, Komisia bezprostredne začala proces **preverovania**. Uskutočnili sa všetky zasadnutia týkajúce sa boku 1 (základné prvky), bloku 2 (vnútorný trh), bloku 3 (konkurencieschopnosť a inkluzívny rast) a bloku 4 (zelená agenda a udržateľná prepojenosť). Objasňujúce a bilaterálne zasadnutia venované zvyšným dvom blokom práve prebiehajú alebo sa majú podľa plánu uskutočniť do decembra 2023. V júli 2023 boli Rade predložené správy o preverovaní bloku týkajúceho sa základných prvkov. Orgány zdôraznili svoj pevný politický záväzok plniť strategický cieľ, ktorým je integrácia do EÚ, ako aj ambíciu pokročiť v prístupových rokovaníach vzhľadom na napredovanie v reformách.

Po všeobecných voľbách v **Bosne a Hercegovine** v októbri 2022 sa koncom januára ujala funkcie nová štátna rada ministrov a začiatkom mája 2023 nastúpila nová vláda entity Federácia. Po udelení **štatútu kandidátskej krajiny** v decembri 2022 nová vládna koalícia vyhlásila, že pokrok na ceste do EÚ považuje za najvyššiu prioritu svojej koalíčnej dohody, pričom vyjadrila odhodlanie riešiť 14 kľúčových priorít uvedených v stanovisku Komisie k žiadosti Bosny a Hercegoviny o členstvo v EÚ. Rada ministrov Bosny a Hercegoviny prijala viacero stratégií (v oblasti terorizmu, organizovanej trestnej činnosti, prania špinavých peňazí a migrácie) a návrhy zákonov. Parlament prijal niekoľko zákonov súvisiacich so 14 kľúčovými prioritami a krokmi uvedenými v odporúčaní Komisie o udelení štatútu kandidátskej krajiny. Ústavný súd zrušil niekoľko právnych a politických aktov prijatých entitou *Republika srbská* s tým, že ide ako akty, ktoré sú v rozpore s ústavným a právnym poriadkom. Opätovné zavedenie trestných sankcií za ohováranie v entite *Republika srbská*, ku ktorému došlo v júli 2023, závažne ovplyvňuje prostredie fungovania občianskej spoločnosti a predstavuje významný krok späť v oblasti ochrany základných práv. Parlament tejto entity prijal v prvom čítaní návrh zákona, v ktorom sa na skupiny občianskej spoločnosti odkazuje ako na „zahraničných agentov“. Ak by sa daný zákon prijal v plnom rozsahu, znamenalo by to ďalší poľutovaniahodný a nepopierateľný krok späť. V júni 2023 prijala entita *Republika srbská* dva zákony o nevykonaní rozsudkov ústavného súdu a rozhodnutí vysokého predstaviteľa, v dôsledku čoho došlo k porušeniu ústavného a právneho poriadku krajiny.

Na jar 2023 prijala Rada EÚ a Európsky parlament rozhodnutie o liberalizácii vízového režimu pre **Kosovo**. V decembri 2022 požiadalo **Kosovo** o členstvo v EÚ. Počas vykazovaného obdobia bolo pre situáciu na severe Kosova príznačných niekoľko kríz vyznačujúcich sa rôznou intenzitou, ktoré súviseli s mnohými otázkami. Prispel k nim aj násilný útok proti kosovskej polícii z 24. septembra 2023, ktorý predstavoval najzávažnejšiu eskaláciu napätia za posledné roky. Ďalšie krízy boli

---

¹⁶ [COM\(2020\) 57 final](#).

vyvolané problémami s poznávacími značkami, čo v novembri 2022 viedlo ku kolektívnemu odstúpeniu kosovských Srbov z funkcií v kosovských inštitúciách.

Kosovo Srbsko dosiahli vo februári 2023 dohodu o ceste k normalizácii vzťahov a v marci 2023 odsúhlasili jej vykonávaciu prílohu. Kosovo aj Srbsko ešte len stoja pred začatím vykonávania svojich príslušných záväzkov vyplývajúcich z uvedenej dohody. Tie sú záväzné pre zmluvné strany a časť ich európskeho smerovania.

EÚ a **Turecko** pokračovali v spolupráci v súlade so závermi Európskej rady z roku 2021. Turecko je kandidátskou krajinou a kľúčovým partnerom EÚ v základných oblastiach spoločného záujmu, ako je obchod, migrácia, boj proti terorizmu, verejné zdravie, klíma, energetika, doprava a regionálne otázky. Prístupové rokovania sú naďalej pozastavené, keďže Turecko nezvrátilo negatívny trend odklonu od Európskej únie, pričom vo viacerých kľúčových oblastiach došlo k závažnému zhoršeniu situácie. V oblasti energetiky je Turecko pre EÚ naďalej významnou a spoľahlivou tranzitnou krajinou. EÚ okamžite solidárne reagovala, keď vo februári 2023 postihli juhovýchodné Turecko zemetrasenia. Prostredníctvom mechanizmu Únie v oblasti civilnej ochrany poslala do zasiahnutých oblastí záchranné tímy a materiálnu podporu a prispela k mobilizácii prostriedkov, ku ktorým sa zaviazalo medzinárodné spoločenstvo, v objeme 6 miliárd EUR. Obe strany úspešne spolupracujú s cieľom zrealizovať pomoc vo výške 1 miliardy EUR, ku ktorej sa zaviazala EÚ. Colná únia medzi EÚ a Tureckom naďalej prinášala výhody obom stranám. Malo by sa zabezpečiť úplné dodržiavanie reštriktívnych opatrení EÚ, najmä so zreteľom na voľný obeh výrobkov v rámci colnej únie medzi EÚ a Tureckom.

V stanovisku Komisie k žiadosti **Ukrajiny** o členstvo v EÚ sa uvádza sedem krokov, ktoré má táto krajina splniť v záujme napredovania na ceste do EÚ. Európska rada udelila Ukrajine štatút kandidátskej krajiny a vyzvala Komisiu, aby podala správu o vykonávaní uvedených siedmich krokov ako neoddeliteľnú súčasť tohto balíka.

V stanovisku Komisie k žiadosti **Moldavska** o členstvo v EÚ sa uvádza deväť krokov, ktoré má táto krajina splniť v záujme napredovania na ceste do EÚ. Európska rada udelila Moldavsku štatút kandidátskej krajiny a vyzvala Komisiu, aby podala správu o vykonávaní uvedených deviatich krokov ako neoddeliteľnú súčasť tohto balíka.

V stanovisku Komisie k žiadosti **Gruzínska** o členstvo v EÚ sa uvádza dvanásť priorít, ktoré má táto krajina splniť v záujme napredovania na ceste do EÚ. Európska rada vyjadrila pripravenosť udeliť Gruzínsku po splnení týchto priorít štatút kandidátskej krajiny. Európska rada vyzvala Komisiu, aby podala správu o vykonávaní uvedených dvanástich priorít ako neoddeliteľnú súčasť tohto balíka.

IV. ZÁKLADNÉ PRVKY PROCESU PRISTÚPENIA K EÚ

Právny štát, základné práva, fungovanie demokratických inštitúcií, reforma verejnej správy a hospodárske kritériá tvoria **podstatu** tzv. „**základných prvkov**“ **procesu pristúpenia k EÚ**. Kvalita inštitúcií a správa vecí verejných sú kľúčovými podmienkami pre zvyšovanie konkurencieschopnosti, prosperity a spoločenského blahobytu a zároveň predstavujú nevyhnutný predpoklad pre dodržiavanie *acquis* EÚ vo všetkých oblastiach. Dôveryhodné a nezvratné reformy základných prvkov sú pre krajiny zapojené do procesu rozširovania kľúčové z hľadiska dosiahnutia pokroku na ich ceste do EÚ. V uplynulom roku sa zaznamenal pokrok v reformných programoch

súvisiacich so základnými prvkami najmä v prípade Ukrajiny a Moldavska, a to v reakcii na odporúčania uvedené v príslušných stanoviskách Komisie.

Posilnenie právneho štátu si vyžaduje nezávislý, nestranný, zodpovedný a profesionálny **súdny systém**, ktorý funguje efektívne, s primeranými zdrojmi a bez nenáležitého vonkajšieho zasahovania a v rámci ktorého sa rozhodnutia vykonávajú účinne a včas. V niektorých prípadoch sa dosiahol pokrok v podobe napredujúcich reforiem súdnictva, a to napríklad v Albánsku, Moldavsku, Srbsku a na Ukrajine. Vo väčšine krajín zapojených do procesu rozširovania však súdne orgány naďalej čelia mnohým výzvam a slabým miestam. Znepokojenie vyvolávajú pokusy politikov vo viacerých krajinách zamerané na verejnú diskreditáciu či nátlak na vyšetrujúcich sudcov, najmä v citlivých prípadoch. V platnosti zostali inštitucionálne opatrenia, ktoré negatívne ovplyvňujú nezávislosť sudcov a prokurátorov, a teda v konečnom dôsledku ovplyvňujú aj rovnováhu a deľbu moci. Dôveryhodnosť súdnictva, a to vrátane vnímania beztretnosti bežnou verejnosťou, je preto naďalej celkovo pomerne nízka. Vo viacerých krajinách sa na základe reforiem justície odhalila obmedzená vykonávacia kapacita aj napriek existujúcej politickej vôli. Pre ďalší pokrok v procese pristúpenia k EÚ je nevyhnutné zabezpečiť účinné fungovanie vyšetrovacích a súdnych orgánov vedúce k dôveryhodnej evidencii výsledkov.

Prioritou vlád krajín zapojených do procesu rozširovania zostáva **boj proti korupcii**. **Korupcia** vrátane veľkej korupcie je vo všetkých krajinách zapojených do procesu rozširovania naďalej všadeprítomná a znepokojenie vyvoláva aj prepletenie verejných a súkromných záujmov. Bolo vyvinuté určité úsilie na posilnenie boja proti korupcii. Významnou prioritou zostáva začleňovanie protikorupčných opatrení do najzraniteľnejších sektorov, hoci treba posilniť postavenie a nezávislosť orgánov presadzovania práva a súdnych orgánov. Naďalej pretrvávajú prvky ovládnutia štátu. Zaznamenali sa ohrozenia demokratickej stability, veľká korupcia a neprípustné ovplyvňovanie zo strany oligarchov, ako aj pokusy organizovaných zločineckých sietí o infiltráciu do hospodárskych a politických systémov, verejnej správy a médií. Tieto výzvy treba urýchlene riešiť prostredníctvom systémových a komplexných prístupov. Kľúčovým ukazovateľom úspechu bude dôveryhodná evidencia výsledkov proaktívnych vyšetrovaní, trestných stíhaní a právoplatných odsúdení v súvislosti s korupciou, organizovanou trestnou činnosťou a praním špinavých peňazí. V záujme dôveryhodnosti by mali všetci aktéri v reťazci právneho štátu poskytovať solídne výsledky a evidenciu proaktívnych vyšetrovaní, trestných stíhaní a právoplatných odsúdení v súvislosti s korupciou, organizovanou trestnou činnosťou a praním špinavých peňazí.

Hlavným pilierom procesu pristúpenia k EÚ sú stabilné a konsolidované **demokratické inštitúcie** a procesy. Komisia začala s krajinami zapojenými do procesu rozširovania intenzívnejšie a efektívnejšie spolupracovať v oblasti zabezpečenia všeobecného rámca demokracie, či už ide o volebný proces, fungovanie parlamentu (vrátane jeho úlohy dohľadu nad výkonom vládnej moci a tvorbou politik, ako aj nad stále nadmerným a častým využívaním zrýchlených postupov) alebo o úlohu občianskej spoločnosti.

Vo väčšine krajín bola naďalej prítomná výrazná **politická polarizácia**, nedostatočná spolupráca medzi stranami a zmenšujúci sa priestor pre občiansku spoločnosť. Absencia účinného dialógu medzi stranami viedla k dlhotrvajúcej politickej patovej situácii a stagnácii reforiem. V istých prípadoch boli parlamentné rozpravy poznačené napätím, urážlivými vyjadreniami a aj občasnými násilnými incidentmi.

Vo viacerých krajinách zapojených do procesu rozširovania sa zaznamenal určitý pokrok v oblasti **základných práv** s lepším pochopením významu zaručenia týchto práv a slobôd.

Zároveň pokračovali niektoré negatívne trendy vrátane naďalej rozšíreného rodovo motivovaného násillia, pričom slobodu médií naďalej brzdia politické a hospodárske záujmy, v dôsledku čoho sa oslabuje kontrola nad verejnými orgánmi, otvára priestor pre zahraničné zasahovanie a poškodzuje úroveň komunikácie o EÚ. V niektorých krajinách sa začínajú realizovať pozitívne iniciatívy v oblasti práv dieťaťa a osôb so zdravotným postihnutím. V praxi je však ochrana základných práv negatívne ovplyvňovaná nedostatočným vykonávaním právnych predpisov a politik a neúčinnosťou mechanizmov nápravy naprieč celým spektrom oblastí. Pretrvávajú problémy pri zabezpečovaní účinnej ochrany pred všetkými formami nenávisti a diskriminácie vrátane tých, ktorých cieľom sú menšiny.

Spolupráca v oblasti **spravodlivosti, slobody a bezpečnosti**, presadzovania práva, ako aj justičná spolupráca medzi EÚ a krajinami zapojenými do procesu rozširovania sa naďalej vyvíjala pozitívne, no výzvy naďalej pretrvávajú. Západný Balkán je naďalej epicentrom trestnej činnosti a miestom, v ktorom sa sústreďujú skupiny pôsobiace v EÚ. Je dôležitým bodom, kde dochádza k tranzitu obetí obchodovania s ľuďmi, prevádzachtvu migrantov a pašovaniu nelegálnych komodít, a to najmä drog vstupujúcich do EÚ. Zločinci a zločinecké siete pochádzajúce zo západného Balkánu majú významný vplyv aj na závažnú organizovanú trestnú činnosť v iných častiach sveta. Turecko zostáva kľúčovou tranzitnou krajinou pre heroín pašovaný do EÚ. Organizované zločinecké skupiny z Moldavska a Gruzínska pôsobia v oblasti prevádzachtva migrantov, organizovanej majetkovej trestnej činnosti, obchodovania s ľuďmi, počítačovej trestnej činnosti, podvodov pri bezhotovostných platbách, podvodov v oblasti spotrebnej dane, ako aj iných druhov trestnej činnosti, ako sú podvody týkajúce sa dokladov. Ukrajina sa geograficky nachádza na križovatke trás, na ktorých dochádza k pašovaniu nelegálneho tovaru do EÚ. Zároveň je zdrojom i cieľovou krajinou obchodovania s ľuďmi. Napriek problémom súvisiacich s prebiehajúcou vojnou vrátane napätých inštitucionálnych kapacít v dôsledku značných strát zdrojov určených na boj proti organizovanej trestnej činnosti preukázali príslušné ukrajinské inštitúcie výnimočnú odolnosť a operačné kapacity.

Ratifikácia a správne vykonávanie medzinárodných dohovorov v oblasti justičnej spolupráce v občianskych veciach, a to najmä tých, ktoré vypracovala Haagska konferencia medzinárodného práva súkromného, je mimoriadne dôležitá z hľadiska budúceho pristúpenia týchto krajín k EÚ.

Spolupráca v oblasti **boja proti terorizmu a predchádzania radikalizácii** má význam pre všetky krajiny zapojené do procesu rozširovania. Terorizmus a násilný extrémizmus naďalej predstavujú výzvu a bezpečnostnú hrozbu. Politickou a bezpečnostnou výzvou pre krajiny zapojené do procesu rozširovania zostávajú **hybridné hrozby** vrátane dezinformácií, zahraničnej manipulácie s informáciami a zahraničného zasahovania či kybernetických útokov. Tieto hrozby po ich minuloročnom prudkom náraste v dôsledku ruskej vojenskej agresie proti Ukrajine naďalej predstavujú značné riziko pre EÚ, ako aj krajiny zapojené do procesu rozširovania. Hlavným rámcom spolupráce v tejto oblasti je od roku 2018 spoločný akčný plán boja proti terorizmu pre západný Balkán.

Okrem celkového nárastu neregulárnych **migračných** tokov si meniace sa vzorce na západobalkánskych trasách vyžadujú neustálu ostražitosť, najmä pokiaľ ide o nelegálnu činnosť sietí zapojených do prevádzachtva migrantov a obchodovania s ľuďmi. Dosiahol sa pokrok v oblasti kapacít riadenia migrácie v regióne západného Balkánu. Komisia v decembri 2022 predložila akčný plán EÚ pre západný Balkán, ktorého cieľom je riešiť narastajúce toky neregulárnych príchodov do EÚ cez západobalkánsku trasu. Vykonávanie tohto akčného plánu prinieslo prvé výsledky vrátane zníženia migračného tlaku na západobalkánskej trase v roku 2023, a to najmä vďaka intenzívnejšej politickej, finančnej a operačnej spolupráci medzi EÚ a partnermi zo západného Balkánu v oblasti migrácie a lepšiemu zosúladieniu s vízovou

politikou EÚ. Zosúladienie vízovej politiky s EÚ je naďalej nevyhnutným predpokladom dobrého fungovania bezvízového režimu týchto partnerov s EÚ. Naďalej by sa malo vyvíjať úsilie o dosiahnutie pokroku vo všetkých oblastiach akčného plánu.

S cieľom pomôcť pri riešení pretrvávajúcich výziev na trase cez východné Stredozemie predložila Komisia v októbri 2023 akčný plán EÚ zameraný túto trasu. Načrtávajú sa v ňom operačné opatrenia na predchádzanie neregulárnym odchodom, boj proti prevádzacstvu, poskytovanie legálnych ciest, zlepšenie riadenia hraníc, podporu spolupráce v oblasti návratu a readmisie a zabezpečenie dostatočných prijímacích kapacít.

Vojna Ruska proti Ukrajine viedla k nárastu počtu ukrajinských utečencov. Kľúčovú úlohu pri prijímaní týchto utečencov zohráva Moldavsko, ktoré spomedzi krajín zapojených do procesu rozširovania poskytlo dočasné útočisko najvyššiemu počtu ukrajinských utečencov na obyvateľa, ale aj krajiny ako Čierna Hora, Srbsko, Albánsko a Severné Macedónsko.

Pre **dlhodobú konkurencieschopnosť** Únie je mimoriadne dôležitá kvalita **verejnej správy** a regulačného rámca¹⁷. Celkovo sú krajiny zapojené do procesu rozširovania prinajlepšom pripravené na **mierne pokročilej úrovni**, pokiaľ ide o kvalitu ich verejnej správy. Počas vykazovaného obdobia bol pokrok v reformách celkovo veľmi obmedzený. Stále platí väčšina odporúčaní z predchádzajúcich rokov. Typický vzorec vyzerá tak, že formálny právny a inštitucionálny základ pre profesionálnu správu je aspoň čiastočne zavedený, ale neuplatňuje sa systematicky.

Odkedy vo februári 2022 začala ruská vojenská agresia proti Ukrajine, čelila väčšina z desiatich **hospodárstiev** zapojených do procesu rozširovania značným hospodárskym a sociálnym výzvam. Ukrajinský HDP sa v roku 2022 znížil o 29,1 %, keďže ruská vojenská agresia hlboko zasiahla celú krajinu, čo viedlo k značnému tlaku na makroekonomickú stabilitu. **Rast HDP** regiónu západného Balkánu sa v roku 2022 spomalil na 3,2 %, čo je pokles v porovnaní so 7,7 % oživením po vplyve pandémie COVID-19 z roku 2021, ale závažnosť tohto spomalenia sa v jednotlivých hospodárstvach líšila, pričom rast reálneho HDP sa spomalil na 6,1 % v Čiernej Hore, 4,8 % v Albánsku, 4 % v Bosne a Hercegovine, 3,5 % v Kosove, 2,3 % v Srbsku a 2,1 % v Severnom Macedónsku. V Turecku sa rast HDP spomalil na 5,6 %. V Moldavsku sa HDP prudko znížil o 5,9 %, zatiaľ čo HDP Gruzínska naďalej rástol, pričom dosiahol dvojcifernú úroveň 10,1 %. Rozdiely v hospodárskom raste medzi jednotlivými krajinami boli spôsobené najmä priamymi a nepriamymi dôsledkami vojny proti Ukrajine vrátane jej vplyvu na obchodné väzby, ceny energie a potravín a toky utečencov. Hospodársky výhľad pre uvedených desať ekonomík naďalej sprevádza vysoká neistota v súvislosti s ďalšími potenciálnymi dôsledkami vojny na rast, zamestnanosť a sociálnu súdržnosť.

Je čoraz dôležitejšie, aby všetkých desať ekonomík zapojených do procesu rozširovania urýchlilo **štrukturálne reformy**, ktorých cieľom je umožniť v strednodobom horizonte **udržateľnú obnovu** a pokročiť v plnení hospodárskych kritérií pre členstvo v EÚ. Patrí sem zabezpečenie fungujúcich trhových hospodárstiev a preukázanie schopnosti vyrovnáť sa s konkurenčným tlakom a trhovými silami v EÚ.

Podrobnejší prehľad situácie týkajúcej sa základných prvkov procesu pristúpenia k EÚ v krajinách zapojených do procesu rozširovania sa nachádza v prílohe 1.

---

¹⁷ [COM\(2023\) 168 final](#).

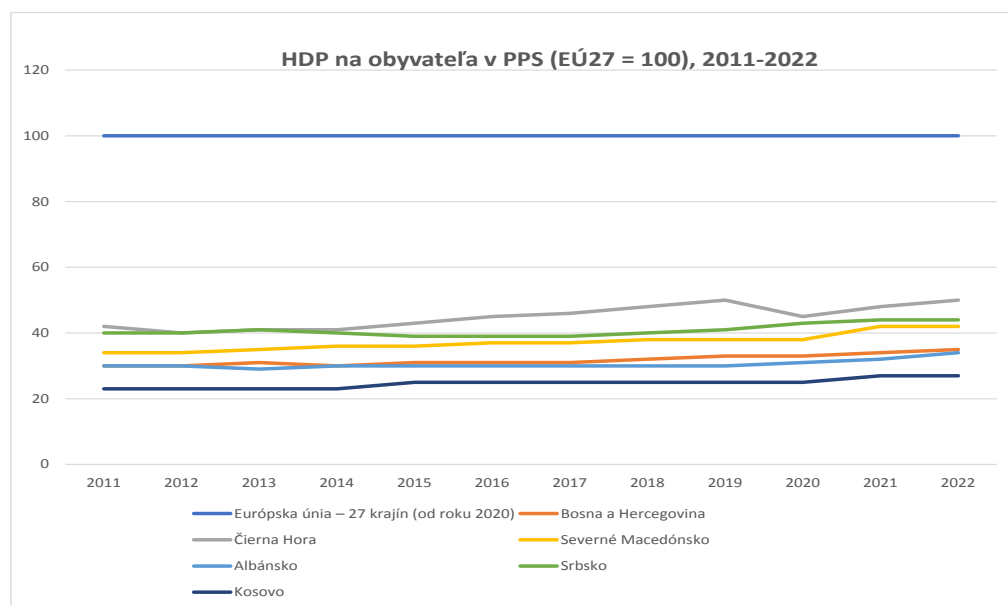
V. JE NEVYHNUTNÉ, ABY SA V REGIÓNE ZÁPADNÉHO BALKÁNU URÝCHLILA HOSPODÁRSKA KONVERGENCIA.

Pokiaľ ide o rok 2023, po šiestich po sebe nasledujúcich štvrtrokoch spomaleného rastu, rástla hospodárska produkcia v regióne západného Balkánu v prvom štvrtroku 2023 rýchlejšie ako v predchádzajúcich troch mesiacoch. Rast HDP tohto regiónu sa medziročne mierne zrýchlil na 1,7 % oproti 1,6 % v predchádzajúcom štvrtroku, keďže väčšina krajín okrem Albánska a Bosny a Hercegoviny zaznamenala zvýšenie miery rastu produkcie. K rastu všeobecne dochádzalo vďaka čistému vývozu a oživeniu investícií. Pokiaľ ide o súkromnú spotrebu, výsledky boli rôznorodé, keďže vo väčšine krajín došlo k jej poklesu a v niektorých prípadoch dokonca dosiahla záporné hodnoty, no v Čiernej Hore naďalej značne rýchlo rástla.

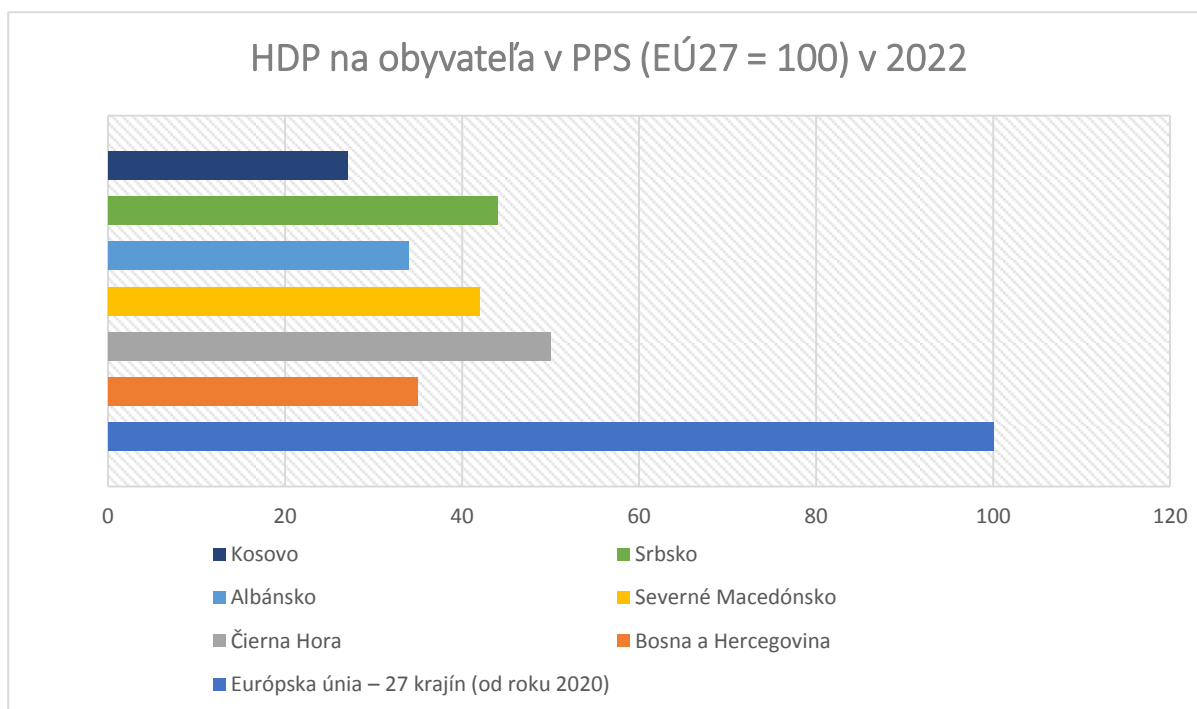
Aj pred pandémiou COVID-19 čelili hospodárstva západného Balkánu **značným výzvam**, ktoré im bránili naplno využiť svoj hospodársky potenciál. Krajiny zaostávali v realizácii reforiem svojich hospodárskych štruktúr a zlepšovaní konkurencieschopnosti, pričom čelili vysokej miere nezamestnanosti (najmä medzi mladými ľuďmi), značnému nesúladu medzi ponúkanými a požadovanými zručnosťami, pretrvávajúcej neformálnej ekonomike, neústretnému podnikateľskému prostrediu a nízkej úrovni inovácií.

Investičné prostredie v regióne západného Balkánu charakterizuje slabá úroveň právneho štátu, nedostatočné presadzovanie kontroly štátnej pomoci, zakorenené tieňové hospodárstvo, nedostatočný prístup k financovaniu a nízka úroveň regionálnej integrácie a prepojenosti. Zasahovanie štátu do hospodárstva pretrváva, čo zvyšuje riziko korupcie prostredníctvom slabého riadenia verejných financií a častých zmien v regulačnom prostredí a oblasti daní. Existuje silná potreba modernizácie infraštruktúry. Investície treba nasmerovať prostredníctvom jednotlivých databáz projektov, pričom by mali byť v súlade s prioritami dohodnutými s EÚ.

Hospodárska konvergencia je jedným z najvýznamnejších prínosov členstva v EÚ. Pokiaľ ide o západný Balkán, konvergencia je nízka, dosahuje 30 až 50 % priemeru EÚ (z hľadiska parity kúpnej sily) a nenapreduje dostatočne rýchlo. Zo skúseností z piateho kola rozširovania EÚ je zrejmé, že členstvo v rámci jednotného trhu EÚ v kombinácii so štrukturálnymi fondmi má na hospodársku konvergenciu pozitívny vplyv.

Zdroj: Eurostat, Svetová banka.

Zdroj: Eurostat, Svetová banka.

S cieľom ďalej urýchliť reformy a dosiahnuť ešte lepšie výsledky v kontexte **sociálno-hospodárskeho zblížovania západného Balkánu** s Európskou úniou a zároveň pomôcť týmto krajinám splniť požiadavky týkajúce sa členstva v EÚ navrhuje Európska komisia nový **plán rastu pre západný Balkán**¹⁸, ktorý by ešte pred prístupom priniesol určité výhody a ďalšie reformné stimuly členstva v EÚ.

VI. REGIONÁLNA SPOLUPRÁCA A DOBRÉ SUSEDSKÉ VZŤAHY

Dobré susedské vzťahy a regionálna spolupráca na západnom Balkáne sú základnými prvkami procesov stabilizácie a pridruženia, ako aj rozširovania.

Po úspešnom zavedení systému „**roamingu za vnútroštátne ceny**“ v šiestich západobalkánskych hospodárstvach od 1. júla 2021 sa uskutočnili ďalšie prípravné kroky na **zníženie roamingových poplatkov medzi EÚ a západným Balkánom**. V rámci samitu EÚ – západný Balkán, ktorý sa konal v decembri 2022 v Tirane, bol prijatý plán na zníženie roamingových nákladov medzi EÚ a západným Balkánom. Prvé postupné znižovanie poplatkov sa začalo v októbri 2023. Primárnou ambíciou tohto procesu je do roku 2027 znížiť ceny roamingu do EÚ na úroveň, ktorá sa blíži cenám na domácom trhu. Telekomunikační operátori z EÚ a Moldavska sa 31. mája 2023 dohodli na dobrovoľnom znížení roamingových taríf od januára 2024, vďaka čomu sa Moldavsko priblíži k regiónu, v ktorom sa uplatňuje režimu roamingu za vnútroštátne ceny.

Vo všetkých oblastiach iniciatívy **spoločného regionálneho trhu** sa vykonal značný objem technickej práce. Táto práca pod záštitou **Rady pre regionálnu spoluprácu, Stredoeurópskej dohody o voľnom obchode (CEFTA) a investičného fóra komôr Western Balkans 6 Chamber Investment Forum (WB6)** sa zameriava na umožnenie voľného pohybu ľudí a odborníkov a poskytovanie elektronických služieb, ako aj na uľahčovanie zamestnanosti a obchodu a zjednodušenie colných postupov v regióne. Na samite v rámci berlínskeho

¹⁸ COM (2023) 691

procesu v novembri 2022 vedúci predstavitelia WB6 schválili viacero „dohôd o mobilite“, ktoré sa týkajú cestovania v rámci regiónu na základe preukazov totožnosti a uznávania vysokoškolského vzdelania, ako aj odborných kvalifikácií. Keď sa tieto dohody začnú vykonávať, občania týchto krajín budú oprávnení „cestovať, študovať a pracovať“ v celom regióne. Vďaka aktívnej podpore Dopravného spoločenstva a CEFTA boli vytvorené dodatočné zelené a modré jazdné pruhy medzi Talianskom a Čiernou Horou a Albánskom, ako aj medzi Chorvátskom a Čiernou Horou a Bosnou a Hercegovinou. Vo všeobecnejšom kontexte zohráva Dopravné spoločenstvo dôležitú úlohu v súvislosti s podporou západného Balkánu v procese rozširovania prostredníctvom vykonávania príslušného *acquis* EÚ v oblasti dopravy. Obdobne bude postupovať aj v prípade Ukrajiny, Moldavska a Gruzínska po ich bližšom začlenení do Dopravného spoločenstva. Nezhody medzi Srbskom a Kosovom v otázkach štatútu však naďalej bránili formálnemu prijatiu čoraz väčšieho počtu hospodársky významných návrhov rozhodnutí, ktoré boli technicky dohodnuté v rámci CEFTA. Región musí preukázať politické vedenie s cieľom dokončiť túto prácu a prijať právne záväzné dohody alebo rozhodnutia za účasti všetkých partnerov zo západného Balkánu v prospech ich občanov a podnikov. Pritom je nutné spolu sa zamerať na vytvorenie spoločného regionálneho trhu na základe pravidiel a noriem EÚ a vyhnúť sa jednostranným krokom ohrozujúcim toto úsilie.

Komplexná **normalizácia vzťahov medzi Kosovom a Srbskom** prostredníctvom dialógu, ktorý sprostredkúva EÚ, zostáva kľúčovou pre ich európsku budúcnosť a stabilitu celého regiónu.

Súčasná bilaterálna dohoda vrátane Dohody z Prespy medzi Gréckom a Severným Macedónskom, ako aj Zmluvy o priateľstve, dobrých susedských vzťahoch a spolupráci medzi Bulharskom a Severným Macedónskom musia všetky strany vykonávať v dobrej viere.

V regióne západného Balkánu je aj naďalej mimoriadne dôležité **vyrovnať sa s dedičstvom minulosti** a riešiť spory prameniace z konfliktov z 90. rokov 20. storočia. Treba ešte vyriešiť významné, dosiaľ nedoriešené bilaterálne otázky vrátane sporných otázok týkajúcich sa hraníc a spravodlivosti pre obete vojnových zločinov, identifikácie zostávajúcich nezvestných osôb a vytvorenia presných záznamov o zverstvách, ktoré boli na regionálnej úrovni v minulosti spáchané. V EÚ neexistuje miesto pre štvavú rétoriku, ani pre glorifikovanie vojnových zločincov, a to zo žiadnej strany.

Hoci sa vzťahy medzi **Tureckom** a Gréckom do začiatku roka 2023 zhoršovali, vďaka solidarite, ktorú prejavil ľud a vláda Grécka po februárových zemetraseniach, došlo k ich výraznému zlepšeniu. Nasledovali vzájomné stretnutia na vysokej úrovni vrátane zasadaní na úrovni hláv štátov.

Turecko sa počas vykazovaného obdobia nepodieľalo na žiadnych nepovolených vrtných prácach vo východnom Stredozemí.

Vedenie dialógu v dobrej viere a zdržanie sa jednostranných krokov, ktoré sú v rozpore so záujmami EÚ a porušujú medzinárodné právo a zvrchované práva členských štátov EÚ, predstavujú kľúčovú požiadavku v záujme zaistenia stabilného a bezpečného prostredia vo východnom Stredozemí a pri rozvoji vzájomne prospešného vzťahu medzi EÚ a Tureckom založeného na spolupráci. Očakáva sa, že Turecko sa jednoznačne zaviaže k dobrým susedským vzťahom, plneniu medzinárodných dohôd, ako aj k mierovému urovnávaniu sporov v súlade s Chartou Organizácie Spojených národov, pričom sa v prípade potreby môže obrátiť na Medzinárodný súdny dvor.

EÚ je naďalej odhodlaná chrániť svoje záujmy a záujmy svojich členských štátov, ako aj chrániť regionálnu stabilitu.

Je mimoriadne dôležité, aby sa Turecko zaviazalo k tomu, že sa bude aktívne podieľať na rokovaníach o spravodlivom, komplexnom a životaschopnom **riešení cyperskej otázky** v rámci OSN, a to na základe dvojkomunitnej a dvojzónovej federácie s politickou rovnosťou a v súlade s príslušnými rezolúciami Bezpečnostnej rady OSN, ako aj v súlade s *acquis* EÚ a so zásadami, na ktorých je založená EÚ. Nemali by sa prijímať žiadne jednostranné opatrenia, ktoré by mohli viesť k zvýšeniu napätia na ostrove a mať návrat k rozhovorom. Turecko musí okamžite zvrátiť všetky opatrenia a kroky prijaté od októbra 2020 v súvislosti s mestskou časťou Varoša, ktoré sú v rozpore s príslušnými rezolúciami Bezpečnostnej rady OSN. Turecko musí bezodkladne splniť svoju povinnosť, ktorou je plné vykonávanie dodatkového protokolu k dohode o pridružení medzi EÚ a Tureckom, a zároveň dosiahnuť pokrok v normalizácii vzťahov s Cyperskou republikou. Turecko sa naďalej zasadzovalo za riešenie založené na existencii dvoch štátov, čo je v rozpore s rezolúciami Bezpečnostnej rady OSN.

Ruská vojenská agresia proti **Ukrajine** mala vplyv na vzťahy s jej bilaterálnymi partnermi a susednými krajinami. Ukrajinské orgány sa snažili udržiavať a ďalej posilňovať spoluprácu a diplomatické vzťahy s európskymi krajinami.

Vzťahy Ukrajiny s krajinami západného Balkánu sa celkovo zlepšili, hoci v prípade Srbska a entity Bosny a Hercegoviny *Republika srbská* boli poznačené rozdielnymi názormi na ich vzťahy s Ruskom. Vo vzťahoch s Gruzínskom došlo k istej kolízii, a to konkrétne z dôvodu, že Gruzínsko nepristúpilo k sankciám voči Rusku. Turecko je naďalej strategickým partnerom Ukrajiny s významnými bilaterálnymi hospodárskymi a medziľudskými väzbami, o čom svedčí bilaterálny bezvízový režim a dohoda o voľnom obchode podpísaná vo februári 2022. Turecko je zároveň významným účastníkom medzinárodnej Krymskej platformy iniciovanej Ukrajinou.

Moldavsko v nadväznosti na ruskú vojenskú agresiu proti Ukrajine zintenzívnilo spoluprácu s Ukrajinou a Rumunskom v oblasti humanitárnej podpory pre ukrajinských utečencov, energetickej bezpečnosti, dopravy a prepojenosti. Od začiatku ruskej vojenskej agresie proti Ukrajine poskytla Európska komisia Moldavsku humanitárnu pomoc vo výške viac ako 48 miliónov EUR na podporu ukrajinských utečencov žijúcich v tejto krajine, ako aj moldavských rodín, ktoré ich prichýlili.

Počas vykazovaného obdobia sa bilaterálna spolupráca s Ukrajinou naďalej zlepšovala. Od začiatku ruskej vojenskej agresie preukazovalo Moldavsko solidaritu s Ukrajinou, hlasovalo za príslušné rezolúcie Valného zhromaždenia OSN a pripojilo sa k viacerým politickým vyhláseniam odsudzujúcim túto vojenskú agresiu, ktoré prijali medzinárodné organizácie. Krajina prijala a podporila veľký počet utečencov v značnej miere odkázaných na medzinárodných darcov humanitárnej pomoci, pričom aktívne podporovala rozvoj nových obchodných trás v rámci iniciatívy koridorov solidarity. Po zničení Kachovskej priehrady ponúklo Moldavsko Ukrajine bilaterálnu pomoc pri riešení humanitárnych dôsledkov tejto katastrofy.

Od vojny z roku 2008 udržiava **Gruzínsko** diplomatické vzťahy so všetkými svojimi susedmi okrem Ruskej federácie. Obe strany sa zúčastňujú na medzinárodných rokovaníach v Ženeve, ktorým spolupredsedia EÚ, OSN a Organizácia pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe. Gruzínsko má strategické partnerstvo s Tureckom. Gruzínsko naďalej podporuje územnú celistvosť a zvrchovanosť Ukrajiny, a to aj prostredníctvom spoločného predkladania rezolúcií OSN na podporu Ukrajiny. Nepristúpilo však k reštriktívnym opatreniam EÚ voči Rusku. K ďalšiemu diplomatickému napätiu viedlo obnovenie letov medzi Ruskom a Gruzínskom a zdravotné podmienky väzneného bývalého gruzínskeho prezidenta Saakašviliho, ktorý je ukrajinským občanom.

Ukrajina, Moldavsko a Gruzínsko sa zároveň naďalej aktívne podieľajú na **Východnom partnerstve**.

Územná spolupráca umožňuje krajinám zapojeným do procesu rozširovania spolupracovať medzi sebou navzájom, ako aj so susednými členskými štátmi EÚ v kľúčových sociálnych a hospodárskych sektoroch. Konkrétnejšie vytvárajú programy **cezhraničnej spolupráce** príležitosti na dialóg a spoluprácu na úrovni miestnych samospráv so zapojením komunít, súkromného sektora a organizácií občianskej spoločnosti. Stratégia EÚ pre región Jadranského a Iónskeho mora a stratégia EÚ pre podunajskú oblasť naďalej prispievajú k spolupráci medzi členskými štátmi a kandidátskymi krajinami, a to posilňovaním administratívnych kapacít v prípade rôznych politík EÚ vrátane politiky súdržnosti a zabezpečovaním platformy pre spoluprácu.

VII. ZÁVERY A ODPORÚČANIA

I.

1. EÚ v rýchlo sa meniacom **geopolitickom prostredí** preukázala, že je pripravená chopiť sa príležitosti a posilniť svoju pozíciu na svetovej scéne. Rozširovanie EÚ je v súlade s cieľom Únie, ktorý spočíva v podpore mieru, jej hodnôt a blaha jej občanov, aj naďalej významným nástrojom na podporu demokracie, právneho štátu a dodržiavania základných práv. Dôveryhodná perspektíva členstva v EÚ založená na zásluhách je kľúčovým katalyzátorom transformácie, a zvyšuje tak našu kolektívnu bezpečnosť a sociálno-ekonomickú prosperitu. Má zásadný význam z hľadiska podpory zmierenia a stability na európskom kontinente. V reakcii na túto **dejinnú výzvu** sa teraz musíme usilovať o **urýchlenie rozširovania EÚ a zavrchovanie budovania Únie**.
2. **Politika rozširovania EÚ získala nový impulz.** Pevná perspektíva členstva v EÚ pre krajiny západného Balkánu, Ukrajinu, Moldavsko a Gruzínsko je vo vlastnom politickom, bezpečnostnom a hospodárskom záujme EÚ a v súčasnom geopolitickom kontexte je nevyhnutná.

V Granadskom vyhlásení ¹⁹ lídri EÚ pripomínajú, že *“rozširovanie je katalyzátorom zlepšovania hospodárskych a sociálnych podmienok európskych občanov znižujúcim rozdiely medzi krajinami, ktorý musí slúžiť na podporu hodnôt, na ktorých je založená Únia.”* Zároveň v ňom konštatujú, že **EÚ, ako aj jej budúce členské štáty** musia byť na budúcu rozšírenú Úniu pripravené. Únia musí na tento účel vybudovať potrebné vnútorné základy a reformy. Zároveň je nevyhnutné, aby krajiny aspirujúce na členstvo zintenzívnili svoje reformné úsilie, a to najmä v oblasti právneho štátu, v súlade s charakterom prístupového procesu založeným na zásluhách a s pomocou EÚ.

3. V uplynulom roku došlo v súvislosti s programom rozširovania EÚ k **významnému vývoju**. Európska rada uznala európsku perspektívu Ukrajiny, Moldavska a Gruzínska. Lídri EÚ sa rozhodli udeliť štatút kandidátskej krajiny Ukrajine a Moldavskej republike a štatút kandidátskej krajiny Gruzínsku po vyriešení priorít uvedených v stanovisku Komisie k žiadosti Gruzínska o členstvo v EÚ.

Na **západnom Balkáne** sa v júli 2022 uskutočnili prvé medzivládne konferencie s Albánskom a so Severným Macedónskom venované **prístupovým rokovaniam**, po ktorých nasledovalo

---

¹⁹ [Granadské vyhlásenie](#)

analytické preskúmanie procesu (preverovania) *acquis* EÚ. V decembri 2022 Európska rada udelila Bosne a Hercegovine **štatút kandidátskej krajiny na členstvo v EÚ** pod podmienkou, že táto krajina vykoná kroky uvedené v oznámení Komisie o politike rozširovania z októbra 2022. V decembri 2022 požiadalo **Kosovo** o členstvo v EÚ. EÚ sa na jar 2023 dohodla na liberalizácii vízového režimu pre Kosovo, ktorá začne platiť od 1. januára 2024.

4. Všetky krajiny zapojené do procesu rozširovania majú aktuálne **historickú príležitosť** pevne spojiť svoju budúcnosť s Európskou úniou. Komisia je pripravená urýchliť prístupové procesy týkajúce sa daných krajín a zabezpečiť, aby bolo **d'alšie rozšírenie katalyzátorom pokroku**. Pristúpenie je a zostane **procesom založeným na zásluhách**, ktorý v plnej miere závisí od objektívneho pokroku dosiahnutého jednotlivými krajinami. Právny štát, hospodárstvo, fungovanie demokratických inštitúcií a reforma verejnej správy sú aj naďalej základnými kameňmi politiky rozširovania. Krajiny budú musieť konať s väčším odhodlaním s cieľom realizovať potrebné reformy a dosahovať hmatateľný a nezvratný pokrok pri budovaní základných prvkov – len tak dokážu tento nový impulz naplno využiť.
5. Okrem toho je hospodársky rast v mnohých krajinách príliš pomalý, a preto k zblížovaniu s EÚ nedochádza dostatočne rýchlo. Cílené štrukturálne reformy sú potrebné najmä v záujme uvoľnenia potenciálu rastu regiónu západného Balkánu. Zlepšenie fungovania právneho štátu a podnikateľského prostredia je kľúčom k prilákaniu potrebného objemu investícií, ako aj k posilneniu integrácie obchodu, ktoré sú nevyhnutné z hľadiska podpory rastu a priblíženia tohto regiónu k EÚ. Komisia preto súbežne navrhuje nový **plán rastu pre západný Balkán**²⁰. Plán pozostáva zo štyroch pilierov, ktoré sa budú vzájomne posilňovať. Prvým pilierom je posilnenie integrácie s jednotným trhom EÚ. Druhý pilier spočíva v tom, že uvedená integrácia musí byť sprevádzaná otvorením trhov pre všetkých susedov z regiónu západného Balkánu a budovaním spoločného regionálneho trhu. Tretí pilier: v záujme prehĺbenia súčasných reforiem budú investičné priority a reformy sformulované v programoch reforiem podľa jednotlivých krajín, ktoré budú vychádzať z programov hospodárskych reforiem. Štvrtý pilier: vďaka výsledkom dosiahnutým na základe týchto reforiem sa uvoľní vyšší objem finančnej pomoci.

Bilaterálne problémy, a to najmä na západnom Balkáne, brzdia nielen regionálnu hospodársku integráciu, ale spomaľujú aj smerovanie jednotlivých krajín do EÚ. V dôsledku nevyriešených problémov vzniká riziko nestability a dokonca až eskalácie napätia, o čom svedčí násilný útok proti kosovskej polícii z 24. septembra v obci Banjska na severe Kosova. Je preto nevyhnutné, aby sa otvorené otázky riešili a aby zainteresované strany našli vzájomne prijateľné riešenia. V tejto súvislosti sú Kosovo aj Srbsko vyzývané k tomu, aby sa bez ďalšieho odkladu alebo podmienok konštruktívnejšie zapájali do dialógu, ktorý sprostredkúva EÚ, venovaného vykonávaniu dohody o ceste k normalizácii vzťahov a jej vykonávacej prílohy, ako aj do ďalších dohôd dosiahnutých v rámci dialógu, ktorý sprostredkúva EÚ. Patrí sem založenie združenia/spoločenstva obcí s väčšinovými srbským obyvateľstvom. Normalizácia vzťahov je základnou podmienkou európskeho smerovania oboch strán. Ak sa nepodarí dosiahnuť pokrok, hrozí, že obe strany prídu o významné príležitosti.

6. **Turecko** je i naďalej jedným z kľúčových partnerov Európskej únie vo významných oblastiach spoločného záujmu. EÚ má strategický záujem o stabilné a bezpečné prostredie vo východnom Stredozemí a o rozvoj vzájomne prospešného partnerstva s Tureckom založeného na spolupráci.

V decembri 2022 Rada zopakovala, že Turecko sa naďalej vzdáľuje od Európskej únie a že prístupové rokovania s Tureckom sa v podstate zastavili a o otvorení alebo uzatvorení ďalších kapitol nemožno uvažovať. Základné skutočnosti, z ktorých toto posúdenie vychádzalo, sa nemenia. V júni 2023 Európska rada vyzvala vysokého predstaviteľa a Komisiu, aby Rade predložili správu o aktuálnom stave vzťahov medzi EÚ a Tureckom v nadväznosti na nástroje a možnosti identifikované Európskou radou a so zameraním strategické a perspektívne pokračovanie v týchto vzťahoch. Táto správa bude predložená v novembri 2023. Komisia a vysoký predstaviteľ do konca roka 2024 poskytnú Európskej rade aktuálne informácie o súčasnom stave v súvislosti s uvedenými krokmi.

II.

7. Politický záväzok **čiernohorských** orgánov v súvislosti s procesom prístupu krajiny k EÚ je kľúčovou prioritou krajiny a všeobecne sa premieta v politických rozhodnutiach. Súčasťou toho je aj 100 % miera zosúladenia so spoločnou zahraničnou a bezpečnostnou politikou EÚ vrátane sankcií. Vďaka spolupráci pri vykonávaní akčného plánu EÚ pre západný Balkán prispela Čierna Hora k riadeniu zmiešaných migračných tokov do EÚ. V posledných dvoch rokoch však v dôsledku politickej nestability, napätia, nedostatočného fungovania demokratických a súdnych inštitúcií a absencie plnohodnotnej vlády stagnujú rozhodovacie procesy a vykonávanie reforiem, čo viedlo k výraznému spomaleniu rokovaní. Podľa posúdenia Komisie je v súlade s rokovacím rámcom v súčasnosti zabezpečená celková rovnováha medzi pokrokom v kapitolách o právnom štáte na jednej strane a pokrokom v prístupových rokovaniach vo všetkých kapitolách na strane druhej.

Pre ďalší celkový pokrok v prístupových rokovaniach, a to predtým, ako sa prikróčí k predbežnému uzavretiu iných kapitol alebo blokov, zostáva prioritou **splnenie priebežných referenčných kritérií v oblasti právneho štátu** stanovených v kapitolách 23 a 24. Ak má Čierna Hora dosiahnuť tento čiastkový cieľ, musí zintenzívniť svoje úsilie pri riešení pretrvávajúcich problémov, a to aj v kritických oblastiach slobody prejavu a slobody médií a boja proti korupcii a organizovanej trestnej činnosti, a zároveň zrýchliť a prehĺbiť reformy týkajúce sa nezávislosti, profesionálnosti a zodpovednosti justície vrátane menovania sudcov. Koncom októbra 2023 sa uskutočnila inaugurácia nového parlamentu a vlády. Nová vláda sa musí zamerať na uskutočnenie kľúčových dosiaľ nezrealizovaných reforiem súvisiacich s EÚ, pričom zásadný význam má riadne fungovanie parlamentu. Úsilie sa musí zamerať na budovanie politického konsenzu týkajúceho sa kľúčových reforiem a na posilnenie zamerania na kľúčové výsledky s cieľom pokročiť v praktickej realizácii programu integrácie do EÚ.

8. Po vytvorení novej vlády koncom októbra 2022 sa v **Srbsku** tempo reforiem zvýšilo, hoci politický vývoj po dvoch tragických masových strelbách v máji 2023 viedol k ich dočasnému spomaleniu. V oblasti právneho štátu Srbsko podniklo kroky na posilnenie nezávislosti a zodpovednosti súdnictva, a to včasným prijatím právnych predpisov, ktorými sa v praxi vykonávajú ústavné zmeny z roku 2022. Srbsko pripravilo a prijalo aj nové právne predpisy v oblasti médií, ktorých vykonávanie môže výrazne zlepšiť regulačné prostredie. Zlepšilo svoj súlad s vízovou politikou EÚ a zrušilo zákon o osobitných

postupoch verejného obstarávania v prípade projektov lineárnej infraštruktúry. Na prijatie a uskutočnenie potrebných reforiem v oblasti právneho štátu je potrebné ďalšie úsilie a dlhodobé politické rozhodnutie. Zaviedol sa právny rámec, ktorý umožní oddelenie plynárenského odvetvia, no v súčasnosti sú zrejmé značné oneskorenia. Srbsko uzavrelo dohodu o voľnom obchode s Čínou, ktorá vyvoláva závažné otázky. Je nevyhnutné, aby Srbsko prioritne zlepšilo svoj súlad so spoločnou zahraničnou a bezpečnostnou politikou EÚ vrátane reštriktívnych opatrení a vyhlásení týkajúcich sa Ruska. Zároveň sa musí zdržať konaní a vyhlásení, ktoré sú v rozpore s pozíciami EÚ týkajúcimi sa zahraničnej politiky a iných strategických záležitostí. Z posúdenia Komisia vyplýva, že v súlade s rokovacím rámcom by sa mohol v prístupových rokovaniach dosiahnuť oveľa väčší pokrok. Treba venovať nepretržitú pozornosť zachovaniu celkovej rovnováhy medzi pokrokom v kapitolách o právnom štáte a normalizácii vzťahov s Kosovom na jednej strane a pokrokom v prístupových rokovaniach vo všetkých kapitolách na strane druhej. Základnou podmienkou európskej cesty Srbska aj Kosova je normalizácia vzťahov, pričom obom krajinám hrozí, že v prípade absencie pokroku prídu o významné príležitosti.

Z posúdenia Komisie aj naďalej vyplýva, že Srbsko technicky splnilo referenčné kritériá na otvorenie bloku 3 (konkurencieschopnosť a inkluzívny rast).

Celkové tempo prístupových rokovaní bude naďalej závisieť od pokroku, ktorý Srbsko dosiahne v oblasti právneho štátu a normalizácie vzťahov s Kosovom. Očakáva sa, že Srbsko v nadchádzajúcom roku jednoznačne preukáže svoje rozhodnutie pokročiť v prístupovom procese a urýchli svoje úsilie venované vykonávaniu reforiem súvisiacich s prístupom k EÚ vo všetkých oblastiach. Očakáva sa, že v oblasti právneho štátu sa bude Srbsko venovať riešeniu nedostatkov, a to najmä v kľúčových oblastiach súdnictva, boja proti korupcii a organizovanej trestnej činnosti, mediálnej reformy a domáceho riešenia vojnových zločinov. Zároveň musí vyvinúť dôveryhodné úsilie o zastavenie dezinformácií a zahraničného zasahovania a manipulovania s informáciami, znížiť závislosť svojho energetického sektora od Ruska, posilniť spoluprácu s EÚ v oblasti migrácie a prevziať zodpovednosť za proaktívnu a objektívnu komunikáciu o EÚ. Vďaka spolupráci pri vykonávaní akčného plánu EÚ pre západný Balkán prispelo Srbsko k riadeniu zmiešaných migračných tokov do EÚ.

Srbsko sa naďalej zapája do dialógu o normalizácii vzťahov s Kosovom, ktorý sprostredkúva EÚ. Musí však preukázať väčšie rozhodnutie, vynaložiť viac úsilia a dosiahnuť kompromisy v záujme napredovania v procese normalizácie vzťahov s Kosovom. Srbsko musí dodržiavať záväzky, ktoré preň vyplývajú z tohto dialógu, a zaviazat' sa k úplnému vykonávaniu všetkých predchádzajúcich dohôd dosiahnutých v rámci dialógu, ako aj dohody o ceste k normalizácii vzťahov a jej vykonávacej prílohy. Očakáva sa, že krajina sa bude konštruktívnejšie angažovať s cieľom umožniť rokovania o komplexnej právne záväznej dohode o normalizácii vzťahov. Od Srbska sa zároveň očakáva, že bude v plnej miere spolupracovať pri vyšetrowaní násilného útoku proti kosovskej polícii z 24. septembra 2023 a útokov na bezpečnostné sily KFOR z 29. mája. Páchatelia útoku musia byť zadržaní a urýchlene postavení pred súd a Srbsko musí v tejto súvislosti v plnej miere spolupracovať a prijať všetky potrebné kroky.

9. Orgány **Severného Macedónska** dlhodobo uvádzajú, že ich strategickým cieľom zostáva pristúpenie k EÚ. Severné Macedónsko musí ako krajina rokujúca o pristúpení dokončiť reformy súvisiace s EÚ okrem iného aj v oblastiach bloku základných prvkov, a to najmä

v oblasti súdnictva, boja proti korupcii a organizovanej trestnej činnosti, reformy verejnej správy vrátane riadenia verejných financií a verejného obstarávania. Závažné obavy vyvolali niektoré zmeny trestného zákona, ktoré sa týkajú mnohých prípadov veľkej korupcie. Kľúčový význam má posilnenie dôvery v justičný systém a neúprosne riešenie korupcie, a to aj prostredníctvom solídnej evidencie vyšetrovania, trestného stíhania a konečného odsúdenia prípadov veľkej korupcie. Krajina sa naďalej usilovala o plné zosúladenie so všetkými rozhodnutiami EÚ v oblasti spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky v kontexte ruskej vojenskej agresie proti Ukrajine. Vďaka spolupráci pri vykonávaní akčného plánu EÚ pre západný Balkán prispelo Severné Macedónsko k riadeniu zmiešaných migračných tokov do EÚ.

Severné Macedónsko sa zaviazalo prioritne začať realizovať a dosiahnuť príslušné ústavné zmeny s cieľom zahrnúť do Ústavy občanov, ktorí žijú v rámci hraníc štátu a ktorí sú členmi iného etnika. Krajina predstavuje dobrý príklad multietnickej spoločnosti. Analytické preskúmanie (preverovanie) *acquis* EÚ hladko napredovalo, v nadväznosti na prvú medzivládnu konferenciu venovanú rokovaniam so Severným Macedónskom o procese pristúpenia k EÚ, ktorá sa uskutočnila v júli 2022. Severné Macedónsko sa počas procesu preverovania aktívne angažovalo a preukazovalo vysoký stupeň odhodlania. V júli 2023 boli Rade predložené správy o preverovaní bloku 1 (základné prvky).

Vzhľadom na závery Rady z júla 2022 Komisia so záujmom očakáva rýchle a rozhodné kroky v nadväznosti na správu o preverovaní týkajúcu sa bloku 1 (základné prvky), a to aj pokiaľ ide o plány krajiny v súlade s rokovacím rámcom, s cieľom otvoriť do konca tohto roka prvý blok.

10. **Albánske** orgány opakovane uvádzajú, že kľúčovou prioritou krajiny je strategický cieľ pristúpenia k EÚ. Albánsko naďalej napredovalo v reformách v rámci bloku základných prvkov, pričom pokračovalo aj vo vykonávaní komplexnej reformy justície. Ďalšie konkrétne výsledky dosiahol špecializovaný útvar na boj proti korupcii a organizovanej trestnej činnosti (SPAK). V oblasti boja proti organizovanej trestnej činnosti pokračovala dobrá spolupráca s členskými štátmi EÚ a agentúrami EÚ. Vďaka spolupráci pri vykonávaní akčného plánu EÚ pre západný Balkán prispelo Albánsko k riadeniu zmiešaných migračných tokov do EÚ.

Ako nestály člen sa Albánsko aktívne zapája do práce Bezpečnostnej rady OSN, a to aj ako spolupredkladateľ rezolúcií, v ktorých sa odsudzuje ruská vojenská agresia proti Ukrajine. Dosiahnutie úplného súladu Albánska so spoločnou zahraničnou a bezpečnostnou politikou EÚ je významným signálom o strategickej voľbe krajiny pristúpiť k EÚ a o jej úlohe ako spoľahlivého partnera.

Analytické preskúmanie (preverovanie) *acquis* EÚ hladko napredovalo, v nadväznosti na prvú medzivládnu konferenciu venovanú rokovaniam s Albánskom o procese pristúpenia k EÚ, ktorá sa uskutočnila v júli 2022. Albánsko sa počas procesu preverovania aktívne angažovalo a preukazovalo vysoký stupeň odhodlania. V júli 2023 boli Rade predložené správy o preverovaní bloku 1 (základné prvky).

Vzhľadom na závery Rady z júla 2022 Komisia so záujmom očakáva rýchle a rozhodné kroky v nadväznosti na správu o preverovaní týkajúcu sa bloku 1 (základné prvky), a to aj pokiaľ ide o plány krajiny v súlade s rokovacím rámcom, s cieľom otvoriť do konca tohto roka prvý blok.

11. Komisia víta reformné úsilie vynaložené **Bosnou a Hercegovinou** od zasadnutia Európskej rady v decembri 2022, na ktorom jej bol udelený štatút kandidátskej krajiny. Komisia

takisto víta rýchle uvedenie novej Rady ministrov do funkcie v januári 2023. Verejný záväzok politických strán dosiahnuť strategický cieľ spočívajúci v európskej integrácii priniesol pozitívne výsledky.

Realizovali sa kroky a záväzky zamerané na dosiahnutie kľúčových priorít a riešenie krokov uvedených v odporúčaní Komisie o udelení štatútu kandidátskej krajiny. Rada ministrov prijala stratégie na boj proti organizovanej trestnej činnosti, vypracovala aktualizované posúdenie rizika a sprievodný akčný plán pre boj proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu, prijala stratégie a akčné plány v oblasti migrácie a terorizmu a vymenovala dozorný orgán pre vykonávanie národnej stratégie pre riešenie vojnových zločinov. Vďaka spolupráci pri vykonávaní akčného plánu EÚ pre západný Balkán prispela Bosna a Hercegovina k riadeniu zmiešaných migračných tokov do EÚ. V júni 2023 začalo fungovať kontaktné miesto vedené v spolupráci s Europolom. Krajina prijala zákony, a to predovšetkým zákony súvisiace s bezúhonnosťou v justícii prostredníctvom zmien vo Vysokej rade pre sudcov a prokuratúru, so zabráňovaním mučeniu (vymenovaním ombudsmana v úlohe národného preventívneho mechanizmu), s cudzincami a so slobodným prístupom k informáciám. Prijala aj akčný plán pre rodovú rovnosť. Zabezpečovanie súladu so spoločnou zahraničnou a bezpečnostnou politikou EÚ sa počas vykazovaného obdobia výrazne zlepšilo, no v prípade vykonávania reštriktívnych opatrení treba urobiť viac.

Verejný záväzok koalíčných strán dosiahnuť strategický cieľ spočívajúci v európskej integrácii priniesol od udelenia štatútu kandidátskej krajiny pozitívne výsledky. Zároveň došlo k negatívnemu vývoju v prípade entity *Republika srbská*. Entita vyzvala ústavných sudcov, aby sa vzdali funkcie, a prijala zákon ustanovujúci, že sa rozhodnutia ústavného súdu nebudú vykonávať, čo je v rozpore s ústavným a právnym poriadkom krajiny. Entita takisto opätovne zaviedla trestnoprávne sankcie za ohováranie, pričom obmedzila slobodu prejavu a slobodu médií. Očakáva sa, že entita prijme návrh zákona, v ktorom sa na skupiny občianskej spoločnosti odkazuje ako na „zahraničných agentov“. Ak by došlo k jeho prijatiu, znamenalo by to ďalší značný spiatočnický krok v oblasti základných práv. Separatistické kroky narušajúce jednotu, zvrchovanosť, územnú celistvosť, ústavný poriadok a medzinárodnú subjektivitu krajiny podkopávajú jej napredovanie na ceste do EÚ.

Viacere rozhodnutia ústavného súdu sa ešte len musia v plnej miere vykonať, najmä pokiaľ ide o štátny majetok. Parlamenty oboch subjektov by mali urýchlene vymenovať sudcov, a tak zabezpečiť úplné zloženie ústavného súdu. Krajina musí urýchlene dokončiť prebiehajúcu ústavnú a volebnú reformu. Na zosúladenie ústavy s Európskym dohovorom o ľudských právach je ešte stále potrebné vykonať reformy, v súlade s judikatúrou vo veci *Sejdić – Finci*.

Celkovo je potrebné ďalšie úsilie, aby Bosna a Hercegovina splnila 14 kľúčových priorít uvedených v stanovisku Komisie k jej žiadosti o členstvo v EÚ a krokov uvedených v odporúčaní Komisie o udelení štatútu kandidátskej krajiny. Aktuálny stav vykonávania spomínaných štrnástich kľúčových priorít sa uvádza v správe o krajine. Komisia odporúča začať rokovania o pristúpení k EÚ s Bosnou a Hercegovinou po tom, ako sa podarí dosiahnuť potrebnú úroveň plnenia kritérií členstva.

Komisia podá Rade správu o pokroku najneskôr v marci 2024.

12. Vláda **Kosova** pokračovala po predložení svojej žiadosti o členstvo v EÚ v decembri 2022 v presadzovaní reformného programu EÚ. Kosovo dosiahlo pokrok pri plnení dlhodobých odporúčaní EÚ týkajúcich sa reformy volebného systému, ktorý vyústil do prijatia dvoch dôležitých volebných zákonov. Kosovo musí zintenzívniť úsilie o posilnenie právneho

štátu a verejnej správy a budovanie energetickej odolnosti. Vďaka spolupráci pri vykonávaní akčného plánu EÚ pre západný Balkán prispelo Kosovo k riadeniu zmiešaných migračných tokov do EÚ. Liberalizácia vízového režimu pre občanov Kosova by mala začať platiť od 1. januára 2024. Na situáciu na severe Kosova malo vplyv viacero kríz rôznorodej intenzity. V novembri 2022 z funkcií v kosovských inštitúciách kolektívne odstúpili kosovski Srbi. Po ich odstúpení sa v apríli 2023 uskutočnili v štyroch obciach na severe Kosova komunálne voľby. Veľmi nízka účasť voličov, a to najmä z radov kosovských Srbov, svedčí o tom, že tieto voľby neponúkajú dlhodobé politické riešenie. Naďalej platí, že je nevyhnutné obnoviť situáciu, v ktorej budú kosovski Srbi budú aktívne pôsobiť v miestnej správe vecí verejných a policajných a justičných orgánoch na severe Kosova. Predčasné komunálne voľby sa musia vo všetkých štyroch obciach konať čo najskôr, pričom musia byť zorganizované plne inkluzívne a so zabezpečením bezpodmienečnej účasti kosovských Srbov. Kosovo sa musí zapojiť do deeskalácie napätia na severe Kosova tak, že zníži stálu prítomnosť špeciálnych kosovských policajných síl a zruší vyvlastňovanie pôdy a príkazy na vyst'ahovanie v tejto časti krajiny.

Kosovo sa naďalej zapája do dialógu o normalizácii vzťahov so Srbskom, ktorý sprostredkúva EÚ. Musí však preukázať väčšie odhodlanie, vynaložiť viac úsilia a dosiahnuť kompromisy v záujme napredovania v procese normalizácie vzťahov so Srbskom. Kosovo musí dodržiavať záväzky, ktoré preň vyplývajú z tohto dialógu, a zaviazat' sa k úplnému vykonávaniu všetkých predchádzajúcich dohôd dosiahnutých v rámci dialógu, ako aj dohody o ceste k normalizácii vzťahov a jej vykonávacej prílohy. Očakáva sa, že sa Kosovo bude konštruktívnejšie angažovať s cieľom umožniť rokovania o komplexnej právne záväznej dohode o normalizácii vzťahov. Základnou podmienkou európskej cesty Srbska aj Kosova je normalizácia vzťahov, pričom obom krajinám hrozí, že v prípade absencie pokroku prídu o významné príležitosti.

13. **Turecko** je kandidátskou krajinou a kľúčovým partnerom EÚ. Prístupové rokovania s touto krajinou zostávajú od júna 2018 v súlade s rozhodnutiami Európskej rady pozastavené, keďže Turecko naďalej pokračuje v odklone od EÚ. Dialóg o právnom štáte a základných právach zostáva neoddeliteľnou súčasťou vzťahov medzi EÚ a Tureckom. Odmietnutie vykonať určité rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva sú naďalej dôvodom na znepokojenie. Turecko je významným regionálnym aktérom v oblasti zahraničnej politiky. Ide o dôležitý prvok v kontexte vzťahov medzi EÚ a Tureckom, a to aj napriek pretrvávajúcim rozdielnym názorom na určité otázky zahraničnej politiky. Krajina má naďalej veľmi nízku mieru zosúladenia so spoločnou zahraničnou a bezpečnostnou politikou EÚ na úrovni 10 %. Turecko odsúdilo ruskú vojenskú agresiu proti Ukrajine a politicky a diplomaticky sa angažovalo, a to aj sprostredkovaním priamych rozhovorov, vyvíjaním úsilia o zmiernenie napätia a prímerie, uľahčovaním vývozu ukrajinského obilia, zabezpečovaním výmeny väzňov a poskytovaním kľúčovej a silnej vojenskej pomoci Ukrajine. Turecko však naďalej odmietalo pristúpiť k reštriktívnym opatreniam EÚ voči Rusku. Jeho rétorika na podporu teroristickej skupiny Hamas po jej útokoch na Izrael, ku ktorým došlo 7. októbra 2023, je v príkrom rozpore s prístupom EÚ.

Od krajiny sa očakáva, že bude aktívne podporovať rokovania zamerané na dosiahnutie spravodlivého, komplexného a uskutočniteľného riešenia cyperskej otázky v rámci OSN, a to v súlade s príslušnými rezolúciami Bezpečnostnej rady OSN, ako aj so zásadami, na ktorých je založená EÚ. Je dôležité, aby Turecko opätovne potvrdilo svoj záväzok participovať na rozhovoroch pod vedením OSN o urovnaní cyperského problému v súlade s príslušnými

rezolúciami Bezpečnostnej rady OSN vrátane ich vonkajších aspektov. Takisto je naliehavo potrebné, aby si Turecko splnilo povinnosť zabezpečiť úplné a nediskriminačné vykonávanie dodatkového protokolu k dohode o pridružení medzi EÚ a Tureckom.

Spolupráca s Tureckom v oblastiach spoločného záujmu pokračovala v kľúčových oblastiach, ako je boj proti terorizmu, hospodárstvo, energetika, potravinová bezpečnosť, migrácia a doprava. EÚ má strategický záujem o stabilné a bezpečné prostredie vo východnom Stredozemí a o rozvoj vzájomne prospešného vzťahu s Tureckom založeného na spolupráci. V novembri 2023 predloží Komisia a vysoký predstaviteľ Európskej rade správu, v ktorej stanovia ďalšie možnosti rozvoja tohto vzťahu.

14. Komisia víta významné reformné úsilie, ktoré aj napriek ruskej vojenskej agresii dokázala **Ukrajina** vynaložiť od zasadnutia Európskej rady, ktoré sa konalo v júni 2022. Komisia sa domnieva, že Ukrajina dosiahla významný pokrok v siedmich krokoch uvedených v jej stanovisku z júna 2022 a prijala dodatočné opatrenia na doplnenie a udržanie týchto úspešných výsledkov.

Ukrajina zaviedla transparentný zásluhový systém predbežného výberu sudcov ústavného súdu a dokončila reformu orgánov správy súdnictva zameranú na bezúhonnosť. Ukrajina by mala pokračovať vo vykonávaní prijatých zákonov s cieľom vybrať a vymenovať sudcov pôsobiacich na všeobecných súdoch a ústavnom súde. Ukrajina posilnila boj proti korupcii, keďže nepretržite vedie dôveryhodnú evidenciu záznamov o vyšetrovaniach a odsúdeniach prípadov korupcie a zabezpečila transparentné menovanie riaditeľov kľúčových protikorupčných agentúr.- Prijala dodatočné systémové opatrenia na zabezpečenie udržateľnosti svojho protikorupčného úsilia,- a to aj obnovením elektronického systému majetkových priznaní (hoci s určitými nedostatkami) či vykonávaním štátneho protikorupčného programu.

Ukrajina posilnila svoj rámec boja proti praniu špinavých peňazí vrátane zosúladienia svojich právnych predpisov, a to najmä vymedzenia pojmu „politicky exponované osoby“, s normami FATF a prijala komplexný strategický plán a akčný plán reformy sektora presadzovania práva. Ukrajina takisto zintenzívnila systémové opatrenia proti oligarchom v oblastiach, ako je hospodárska súťaž či financovanie politických strán, hoci uplatňovanie protioligarchického zákona odložila. Ukrajina zosúladiť svoj zákon o médiách s právom EÚ. Nadalej posilňovala ochranu národnostných menšín, najmä prostredníctvom zmeny zákona o menšinách a zákona o vzdelávaní, zatiaľ čo ďalšie reformy stanovené Benátskou komisiou sa ešte len majú vykonať. Tieto reformné procesy musia byť inkluzívne, pričom sa na všetkých s nimi súvisiacich nevyhnutných krokoch musia plne podieľať zástupcovia národnostných menšín.

Hoci zavedenie stanného práva viedlo k výnimke z uplatňovania určitých základných práv, prijaté opatrenia sú dočasné a celkovo primerané situácii v krajine.

Vzhľadom na výsledky, ktoré sa Ukrajine podarilo dosiahnuť od júna 2022 v kontexte politických kritérií v rámci i nad rámec uvedených siedmich krokov, sa Komisia domnieva, že krajina dostatočne splňa kritériá týkajúce sa stability inštitúcií zaručujúcich demokraciu, ako aj kritériá právneho štátu, ľudských práv a rešpektovania a ochrany menšín, ktoré boli stanovené na zasadnutí Európskej rady v Kodani v roku 1993, za predpokladu, že bude pokračovať vo svojom reformnom úsilí a riešiť zostávajúce požiadavky v rámci daných siedmich krokov. Na základe toho Komisia odporúča, aby Rada začala prístupové rokovania s Ukrajinou. Komisia okrem toho odporúča, aby Rada prijala daný rokovací rámec, keď Ukrajina:

- prijme vládou navrhnutý zákon, ktorým sa zvyšuje počet zamestnancov Národného protikorupčného úradu Ukrajiny;
- odstráni zo zákona o predchádzaní korupcii ustanovenia, ktorými sa obmedzujú právomoci Národného protikorupčného úradu Ukrajiny pokračovať v overovaní majetku, ktorý už bol predmetom procesu overovania, a ktorými sa obmedzujú právomoci tohto úradu overovať majetok, ktorý deklaranti nadobudli pred nástupom do verejnej služby, bez toho, aby boli dotknuté pravidlá vzťahujúce sa na národnú bezpečnosť počas vojny;
- schváli zákon, ktorým sa upravujúci lobizmus v súlade s európskymi normami, ktorý bude súčasťou protioligarchického akčného plánu;
- schváli zákon, ktorým sa riešia zostávajúce odporúčania Benátskej komisie z júna 2023 a októbra 2023 súvisiace so zákonom o národnostných menšinách a ktorým sa riešia aj odporúčania Benátskej komisie súvisiace so zákonom o štátnom jazyku, zákonom o médiách a zákonom o vzdelávaní.

Ukrajina musí pokračovať v protikorupčnom boji tak, že bude ďalej viesť evidenciu záznamov o vyšetrovaniach a odsúdeniach prípadov korupcie.

Komisia bude neustále monitorovať pokrok a plnenie podmienok vo všetkých oblastiach v súvislosti so začatím rokovaní, o čom podá v marci 2024 správu Rade. Komisia je pripravená začať prípravné práce, predovšetkým analytické preskúmanie *acquis* (preverovanie) a prípravu rokovacieho rámca.

15. Komisia víta významné reformné úsilie, ktoré **Moldavsko** aj napriek závažnému vplyvu, ktorý má na túto krajinu ruská vojenská agresia na Ukrajinu, vynaložilo od zasadnutia Európskej rady, ktoré sa konalo v júni 2022. Komisia sa domnieva, že Moldavsko dosiahlo významný pokrok v deviatich krokoch uvedených v jej stanovisku z júna 2022 a prijalo dodatočné opatrenia na doplnenie a udržanie týchto úspešných výsledkov.

Moldavsko zaviedlo ambiciózny proces preverovania súdnych orgánov a orgánov prokuratúry, ktorý predstavuje základ jeho komplexnej reformy justície. Zreformovalo Najvyšší súd a zabezpečilo fungovanie Najvyššej súdnej rady s preverenými členmi. Zreformoval sa inštitucionálny a legislatívny protikorupčný rámec. Krajina prijala nové právne predpisy o vymáhaní majetku, boji proti finančnej trestnej činnosti a praniu špinavých peňazí. Vyšetrovanie oligarchov solídne napredovalo a vďaka súdnym procesom s oligarchami, ktorí sa podieľali na podvode, v dôsledku ktorého došlo k odčerpaniu verejných zdrojov Moldavska, sa podarilo páchateľov odsúdiť v neprítomnosti a zároveň zaistiť značné aktíva.

Zvýšil sa počet vyšetrovaných prípadov súvisiacich s korupciou a organizovanou trestnou činnosťou. Vzrástol sa aj počet prípadov zaistených aktív politicky exponovaných osôb. Moldavsko zaviedlo systémový prístup k deoligarchizácii s ambicióznym akčným plánom. Nové právne predpisy týkajúce sa volieb, trestnej činnosti, médií a hospodárskej súťaže posilňujú schopnosť krajiny bojovať proti nenáležitým osobným záujmom. Moldavsko aktívne zintenzívnilo medzinárodnú spoluprácu s členskými štátmi EÚ a agentúrami EÚ prostredníctvom podporného centra EÚ pre vnútornú bezpečnosť a riadenie hraníc.

Krajina prijala stratégie zamerané na reformu verejnej správy, posilnila riadenie verejných financií a stanovila medziinštitucionálne procesy nevyhnutné na uskutočnenie reforiem. Napriek

náročným hospodárskym podmienkam krajina v záujme udržania a prilákania pracovníkov verejnej služby zvýšila mzdy. Moldavsko regulovalo svoj rámec pre verejné investície, ďalej digitalizovalo svoje verejné služby a napredovalo v dobrovoľnej fúzii miestnych samospráv.

Moldavsko riešilo odporúčania úradu ODIHR a Benátskej komisie a do rozhodovacích procesov zapájalo občiansku spoločnosť, napríklad aj prostredníctvom platformy pre dialóg a občiansku účasť v parlamente. Zároveň posilnilo ochranu ľudských práv, a to aj úplnou transpozíciou Istanbulskeho dohovoru do vnútroštátnych právnych predpisov.

Vzhľadom na výsledky, ktoré sa Moldavsku podarilo dosiahnuť od júna 2022 v kontexte politických kritérií v rámci i nad rámec uvedených deviatich krokov, sa Komisia domnieva, že krajina dostatočne spĺňa kritériá týkajúce sa stability inštitúcií zaručujúcich demokraciu, ako aj kritériá právneho štátu, ľudských práv a rešpektovania a ochrany menšín, ktoré boli stanovené na zasadnutí Európskej rady v Kodani v roku 1993, za predpokladu, že bude pokračovať vo svojom reformnom úsilí a riešiť zostávajúce požiadavky v rámci daných deviatich krokov. Na základe toho Komisia odporúča, aby Rada začala prístupové rokovania s Moldavskom. Komisia okrem toho odporúča, aby Rada prijala daný rokovací rámec, keď Moldavsko:

- bude naďalej významne napredovať pri vymenúvaní preverených členov Najvyššieho súdu a členov samosprávnych orgánov súdnej moci a prokuratúry a pri vymenúvaní nového generálneho prokurátora v transparentnom procese založenom na zásluhách;
- prideli moldavskému úradu špecializovanej prokuratúry pre boj proti korupcii primerané zdroje a štrukturálne kapacity;
- podnikne ďalšie kroky týkajúce sa deoligarchizácie, a to aj prostredníctvom príslušných regulačných predpisov, napr. v súvislosti s hotovostnými platbami a finančnými tokmi.

Moldavsko musí pokračovať v protikorupčnom boji tak, že bude ďalej viesť evidenciu záznamov o vyšetrovaniach a odsúdeniach prípadov korupcie.

Komisia bude neustále monitorovať pokrok a plnenie podmienok vo všetkých oblastiach v súvislosti so začatím rokovaní, o čom podá v marci 2024 správu Rade. Komisia je pripravená začať prípravné práce, predovšetkým analytické preskúmanie *acquis* (preverovanie) a prípravu rokovacieho rámca.

16. Komisia víta reformné úsilie **Gruzínska** v súlade s jeho ústavou, v ktorej sa uvádza, že prioritou tejto krajiny je integrácia do EÚ. Prevažná väčšina gruzínskych občanov podporuje proces pristúpenia krajiny k EÚ. Na dosiahnutie konsenzu v otázkach národného záujmu je potrebná depolarizácia politického prostredia a pozitívnejšia spolupráca vládnucej strany s opozičnými stranami a občianskou spoločnosťou.

Gruzínsko musí zintenzívniť svoje opatrenia na boj proti dezinformáciám a zahraničnej manipulácii s informáciami a zahraničnému zasahovaniu, ktoré je zamerané proti hodnotám EÚ. Zároveň musí zlepšiť mieru zosúladenia so spoločnou zahraničnou a bezpečnostnou politikou EÚ.

V súvislosti s dvanástimi prioritami uvedenými v stanovisku Európskej komisie z júna 2022 prijalo Gruzínsko legislatívne akty a politické opatrenia, ktoré sa týkajú rodovej rovnosti a boja proti násiliu páchanému na ženách. Prijalo aj legislatívne akty a politické opatrenia týkajúce sa zohľadňovania rozsudkov Európskeho súdu pre ľudské práva v rámci

súdnych rokovaní, ako aj akty a opatrenia v oblasti boja proti organizovanej trestnej činnosti. Vymenovalo aj nového verejného obhajcu.

Parlament prijal určité procesné kroky na zintenzívnenie kontroly zo strany opozície. K riešeniu polarizácie a k urýchleniu európskeho smerovania Gruzínska by prispelo dosiahnutie silného politického konsenzu medzi jednotlivými stranami. Krajina prijala zmeny právnych predpisov a parlamentného rokovacieho poriadku, pokiaľ ide o fungovanie štátnych inštitúcií a ich povinnosť niesť za svoje konanie zodpovednosť, ako aj o volebný rámec. Reforma súdnictva zahŕňala kroky týkajúce sa prístupu k súdnym rozhodnutiam, odôvodnení vymenovania sudcov, disciplinárnych opatrení vzťahujúcich sa na sudcov a výberu kandidátov Najvyššieho súdu. Stále však treba zrealizovať komplexnú reformu Najvyššej súdnej rady. Gruzínsko poskytlo tieto právne predpisy a niekoľko ďalších kľúčových právnych aktov týkajúcich sa volebného zákona, protikorupčného úradu, špeciálnych vyšetrovacích útvarov, útvaru na ochranu osobných údajov. Zároveň Benátskej komisii predložilo svoj akčný plán deoligarchizácie so žiadosťou o jej stanovisko. Okrem toho treba s pomocou medzinárodných expertov zaviesť systém mimoriadnych kontrol bezúhonnosti v prípade všetkých vedúcich funkcií v justícii a zároveň zaviesť systém účinných majetkových priznaní.

Došlo k prijatiu akčného plánu deoligarchizácie založeného na systémovom prístupe a zrušeniu „personalizovaného“ prístupu. Krajina zriadila protikorupčný úrad. Gruzínsko zintenzívnilo medzinárodnú spoluprácu v oblasti boja proti organizovanej trestnej činnosti. Pokiaľ ide o pluralitu médií, na základe prezidentskej milosti bol z väzenia prepustený riaditeľ opozičného média a parlament prijal zmeny zákona o vysielaní s cieľom zosúladiť ho s právnymi predpismi EÚ. Krajina prijala stratégiu na ochranu ľudských práv a pripravila akčný plán. Bolo podpísané memorandum o spolupráci medzi parlamentom a niektorými zástupcami občianskej spoločnosti s cieľom zakomponovať účasť organizácií občianskej spoločnosti do procesov tvorby politik.

Vzhľadom na výsledky, ktoré sa krajine podarilo dosiahnuť od júna 2022 v rámci i nad rámec daných dvanástich priorít, Komisia odporúča, aby Rada udelila Gruzínsku štatút kandidátskej krajiny za predpokladu, že sa prijímú tieto kroky:

- boj proti dezinformáciám a zahraničnej manipulácii s informáciami a zahraničnému zasahovaniu zameranému proti EÚ a jej hodnotám;
- zlepšenie súladu Gruzínska so spoločnou zahraničnou a bezpečnostnou politikou EÚ;
- ďalšie riešenie problému politickej polarizácie, a to aj prostredníctvom inkluzívnejšieho legislatívneho úsilia v spolupráci s opozičnými stranami v parlamente, najmä pokiaľ ide o právne predpisy týkajúce sa európskej integrácie Gruzínska;
- zabezpečenie slobodného, spravodlivého a kompetitívneho volebného procesu osobitne v roku 2024 a plnohodnotné riešenie odporúčaní organizácie OBSE/úradu ODIHR; dokončenie volebných reforiem vrátane zabezpečenia primeraného zastúpenia voličov, a to v dostatočnom predstihu pred dňom volieb;
- ďalšie zlepšovanie vykonávania parlamentného dohľadu, najmä nad bezpečnostnými útvarmi; zabezpečenie inštitucionálnej nezávislosti a nestrannosti kľúčových inštitúcií, najmä volebnej správy, národnej banky a komisie pre komunikáciu;
- dokončenie a realizácia komplexnej a účinnej reformy súdnictva vrátane komplexnej reformy najvyššej súdnej rady a úradu prokuratúry, a to vrátane plnohodnotného

vykonávania odporúčaní Benátskej komisie a na základe transparentného a inkluzívneho procesu;

- ďalšie kroky v záujme dosiahnutia účinnosti a zabezpečenia inštitucionálnej nezávislosti a nestrannosti protikorupčného úradu, špeciálnych vyšetrovacích útvarov a útvaru ochrany osobných údajov; riešenie odporúčaní Benátskej komisie týkajúcich sa týchto orgánov v rámci inkluzívneho procesu; dosiahnutie dobrých výsledkov vyšetrovaní prípadov korupcie a organizovanej trestnej činnosti;
- zlepšenie aktuálneho akčného plánu vykonávania viacodvetvového systémového prístupu k deoligarchizácii v súlade s odporúčaniami Benátskej komisie a na základe transparentného a inkluzívneho procesu s účasťou opozičných strán a občianskej spoločnosti;
- zlepšenie ochrany ľudských práv, a to aj vykonávaním ambiciózneho stratégie v oblasti ľudských práv a zabezpečovaním slobody zhromažďovania a prejavu; začatie nestranných, účinných a včasných vyšetrovaní prípadov ohrozenia bezpečnosti zraniteľných skupín, mediálnych pracovníkov a občianskych aktivistov a postavenie organizátorov a páchatel'ov násilných činov pred súd; konzultácie a spolupráca s občianskou spoločnosťou, umožnenie jej zmysluplnej účasti na legislatívnych procesoch a procesoch tvorby politik a zabezpečenie jej slobodného fungovania.

VIII. PRÍLOHY

- 1. Základné prvky procesu pristúpenia**
- 2. Kľúčové výsledky hospodárskeho a investičného plánu pre západný Balkán**
- 3. Kľúčové výsledky hospodárskeho a investičného plánu – prehľad týkajúci sa Ukrajiny, Moldavska a Gruzínska**
- 4. Ukazovatele tretích strán súvisiace so stavom demokracie, dobrej správy vecí verejných a právneho štátu v kandidátskych krajinách a v prípade potenciálnych kandidátov**
- 5. Štatistické údaje**